

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANASANAT DALI

GRAFİK TASARIMININ TÜRKİYE CUMHURİYETİ
REKLAMLARINA ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ONUR ARDUZLAR

İSTANBUL,2021

KABUL VE ONAY

ONUR ARDUZLAR tarafından hazırlanan "**GRAFİK TASARIMININ TÜRKİYE CUMHURİYETİ REKLAMLARINA ETKİLERİ**" adlı tez çalışmasının tarihi 18/2/2021 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği/ oy çokluğu ile İstanbul Arel Üniversitesi Lisanüstü Eğitim Enstitüsü Grafik Tasarımı Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

.....

Eş Danışman

.....

Üye

.....

İstanbul Arel Üniversitesi Lisanüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'-
nun..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....

Prof. Dr. Ali AKDEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum " Grafik Tasarımın Türkiye Cumhuriyeti Reklamlarına Etkileri" başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

XXXX

ONUR ARDUZLAR

ÖZET

GRAFİK TASARIMININ TÜRKİYE CUMHURİYETİ REKLAMLARINA ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ONUR ARDUZLAR

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

GRAFİK TASARIMI ANASANAT DALI

(DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ NURİ SEZER)

(EŞ DANIŞMAN: PROF. DR. SELAHATTİN GANİZ)

İSTANBUL, 2021

Bu çalışmada Türkiye Cumhuriyetinde bugüne kadar yapılmış olan reklamlar ve ulaşmak istenilen kitle, sektörün bu zamana kadar önde gelen isimleri ile birlikte; yapılan değerlendirmeler göz önünde bulundurularak ele alınıp değerlendirilecektir. Bunlara ek olarak, Türkiye reklamlarına tasarım yapan yabancı grafik tasarımcıları da araştırılıp görseller ile örneklendirilerek ulaşılması amaçlanan hedef kitle ve etkileri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Reklam, Tasarım, Etki

ABSTRACT

**GRAPHIC DESIGN AND ADVERTISING RELATED TO THE
REPUBLIC OF TURKEY**

MSC THESIS

ONUR ARDUZLAR

GRADUATE SCHOOL, ISTANBUL AREL UNIVERSITY

GRAPHIC DESIGN

(SUPERVISOR. DR. LECTURER. NURİ SEZER)

(CO-SUPERVISOR: PROF. DR. SELAHATTİN GANİZ)

İSTANBUL, 2021

These ads ever made in the Republic of Turkey in the study, to reach the desired audience will be evaluated considering the industry's leading names taken up by this time. These foreign graphic designers who design in addition to turkey ads explored by way of example with visual effects and objectives will be addressed.

Key words: Advertisement, Design, Influence

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
KISALTMA VE SEMBOL LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ	ix
1. GİRİŞ	1
2. Grafik Tasarımı Nedir ve Nasıl Ortaya Çıkmıştır ?	2
2.1 Türkiye'de Grafik Tasarımının Tarihi	3
3. Reklam Nedir? Tarihi ve Ortaya Çıkışı	9
3.1. Televizyon Reklam Filmi Nasıl Çekilir?	10
3.2. Bir Reklam Filminde Işık, Kamera ve Sesin Önemi	12
3.2.1. Işık Kaynakları ve Kurulum	12
3.2.1.1. Sinema ve Videoda Üç Ana Aydınlatma	14
- Anahtar Işık	15
- Dolgu Işığı	15
- Arka Işık	15
3.2.2. Video, Film, Reklam Çekimlerinde Temel Kamera Çekim Teknikleri	16
- Uzak Genel Plan	16
- Genel Plan	17
- Boy Çekim	18
- Diz Çekim	19
- Bel Çekim	20
- Göğüs Çekim	21
- Omuz Çekim	22
- Baş Çekim	22
- Yüz Çekim	23
- Detay Çekim	24
- Amors Çekim	25
3.2.3 Ses ve Müzik Neden Önemli ?	26
4. Tipografi nedir?	27
4.1 Grafik Tasarımında Tipografinin Önemi	27
4.2. Tipografinin Olmazsa Olmazları	28
- Tutarlılık	28
- Hiyerarşi	28
- Hizalama	28
5. Animasyon nedir ?	28
5.1. Web Animasyon	30
5.2. Flash Nedir?	31
5.3. 3D Animasyon	32
5.4. İllustrator ve Tarihçesi Nedir ?	32
5.5. Grafik Tasarımda Resmin Önemindeki Etkenler;	33
6. Sanat ve Reklam ilişkisi	35
7. Türk Adet, Gelenek ve Görenekləri	37
- Doğumla İlgili Gelenekler	37

- Sünnet Düğünü	38
- Askere Gönderme ve Asker Karşılama	39
- Evlilik İle Alakalı Göreneklerimiz	40
- Hac Gelenekleri	43
- Ölüm İle İlgili Gelenekler	44
- Bayram Gelenekleri	44
- Mevsimlik Bayramlar	45
8. Sigara Reklamlarının Etkileri	46
8.1. Sigara Karşıtı Reklamlar İşe Yarıyor Mu?	48
9. Bir Türk Reklamı Olan Turkcell Emocanları	50
- Racon Emocan:	50
- Sefa Emocan	50
- Zeki Emocan	51
- Organik Emocan	51
- Pamuk Emocan	52
- Tıstıs Emocan:	52
10. Bir Dünya Markası Olan Arçelik, Çelik ve ÇelikNaz İlişkisi	52
11. Türk Tasarımcılarının Yaratıcılığındaki Sır, Halı	54
12. Grafik Tasarımına Yön Veren 10 Dahi Tasarımcı	59
12.1. Seymour Chwast	59
12.2. Milton Glaser	60
12.3. David Carson	61
12.4. Alan Fletcher	61
12.5. Bradbury Thompson	62
12.6. Ivan Chermayeff	62
12.7. Paula Scher	63
12.8. Paul Rand	64
12.9. Cipe Pineles	64
12.10. Muriel Cooper	65
13. Ünlü Türk Grafikerlerimiz	66
13.1. İhap Hulusi Görey	66
13.2. Sait Maden	67
13.3. Yurdaer Altıntaş	69
13.4. Faruk Ulay	70
13.5. Mengü Ertel	71
13.6. Berk Tokay	71
13.7. Mürşide İcmeli	72
13.8. Nevzat Akoral	73
13.9. Hasip Pektaş	74
13.10. Emrah Yücel	75
14. Başarılı Bir Grafik Tasarımcısı Olmanın Yolları	76
14.1. Özgün ve Yaratıcı Olmanın Önemi	76
14.2. Geliştirilmesi gereken Hayal Gücü	77
14.3. Grafik Tasarımı Programları Öğrenmek	77
14.4. Zaman En Önemli Unsurlardan Biri	78
14.5. Sabırlı Olun	79
14.6. Portfolio Hazırlayın	80
14.7. Müşteri Odaklı Olun	81
14.8. Baskının Önemi	81

15. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
15.1 Sonuçlar	82
15.2 Öneriler.....	85
16. KAYNAKLAR.....	86
17. ÖZGEÇMİŞ.....	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. 1: Set Ortamı	12
Şekil 1. 2: Işık	13
Şekil 1. 3: Led Işık	14
Şekil 1. 4: Işık Çeşitleri	15
Şekil 2. 1: Uzak Genel Plan	17
Şekil 2. 2: Genel Plan	18
Şekil 2. 3: Boy Plan	19
Şekil 2. 4: Diz Çekim Planı.....	20
Şekil 2. 5: Bel Çekim Planı.....	21
Şekil 2. 6: Göğüs Çekim	21
Şekil 2. 7: Omuz Çekim.....	22
Şekil 2. 8: Baş Plan.....	23
Şekil 2. 9: Yüz Çekim.....	24
Şekil 2. 10: Detay Çekim	25
Şekil 2. 11: Amors Çekim.....	25
Şekil 3. 1: Illustrator Programı.....	33
Şekil 3. 2: Tasarımın Hammaddesi Çizgiler	34
Şekil 4. 1: Dondurma ve Külâh.....	35
Şekil 4. 2: Diş Şeklinde Tarihi Yapı.....	36
Şekil 4. 3: Duvara Yapılmış Olan Pencereleler	36
Şekil 4. 4: Topuklu Ayakkabı	37
Şekil 5. 1: Yeni Doğum Zamanı.....	38
Şekil 5. 2: Sünnet Düğünü Fotoğrafı	39
Şekil 5. 3: Askere Gönderme Kutlaması	39
Şekil 5. 4: Düğün Oyun Sahnesi	40
Şekil 5. 5: Mekke.....	43
Şekil 5. 6: Cenaze Namazı	44
Şekil 5. 7: Camii Görseli	45
Şekil 5. 8: Hıdırellez Kutlamaları	46
Şekil 6. 1: Sigara Reklamı Görseli	47
Şekil 6. 3: Dünya'da her geçen gün 15.000'e yakın insan sigara ve tütün mamullerinden dolayı hayatını kaybettiğini vurgulayan bir afiş.....	49
Şekil 7. 1: Racon Emocan.....	50
Şekil 7. 2: Sefa Emocan.....	51
Şekil 7. 3: Zeki Emocan.....	51
Şekil 7. 4: Organik Emocan	51
Şekil 7. 5: Pamuk Emocan	52
Şekil 7. 6: Tıstıs Emocan	52

Şekil 8. 1: Arçelik Logo.....	53
Şekil 8. 2: Çelik ve Çeliknaz.....	54
Şekil 9. 1: Pazırık Halısı	55
Şekil 9. 2: Halı Parçası	56
Şekil 9. 3: Beyşehir Selçuklu Halısı	57
Şekil 9. 4:Osmanlı Saray Halısı	58
Şekil 10. 1: Seymour Chwast	59
Şekil 10. 2: Milton Glaser	60
Şekil 10. 3: New York Logo	60
Şekil 10. 4: David Carson	61
Şekil 10. 5: Alan Fletcher	61
Şekil 10. 6: Bradbury Thompson	62
Şekil 10. 7: Ivan Chermayeff ve Logo Çalışmaları.....	62
Şekil 10. 8: Paula Scher	63
Şekil 10. 9: Paul Rand	64
Şekil 10. 10: Cipe Pineles ve Tasarımı	64
Şekil 10. 11: Muriel Cooper.....	65
Şekil 11. 1: İhap Hulusi Görey.....	66
Şekil 11. 2: Sait Maden.....	68
Şekil 11. 3: Yurdaer Altıntaş.....	69
Şekil 11. 4: Faruk Ulay	70
Şekil 11. 5: Mengü Ertel	71
Şekil 11. 6: Berk Tokay	71
Şekil 11. 7: Mürşide İçmeli.....	72
Şekil 11. 8: Nevzat Akoral.....	73
Şekil 11. 9: Hasip Pektaş	74
Şekil 11. 10: Emrah Yücel	75
Şekil 12. 1: Vektörel Ampul Tasarımı.....	76
Şekil 12. 2: Adobe Program Arayüzü.....	77
Şekil 12. 3: Çalar Saat ve Zaman Görseli	78
Şekil 12. 4: Yorgun Kadın	79
Şekil 12. 5: Portfolio Görseli	80

KISALTMA VE SEMBOL LİSTESİ

V.b	: Ve benzeri, Ve bunlar gibi
M.Ö	: Milattan önce
İDGSA	: İstanbul devlet güzel sanatlar akademisi
UESYO	: Uygulamalı endüstri sanatları yaygınlaştırma ve olgunlaştırma derneği
TRT	: Türkiye radyo televizyon kurumu
FISAE	: Uluslar arası ekslibris dernekleri federasyonu
GSF	: Güzel sanatlar fakültesi
FIBA	: Uluslar arası basketbol federasyonu

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyetinde grafik tasarımının reklam sektöründeki etkisi, son zamanlarda büyük bir yere sahiptir. Türkiye'de yetişip aynı zamanda sektörde iyi yerlere gelmiş olan grafik ve reklam sektöründe bulunan insanların, nasıl bir yol izleyerek bulundukları konuma geldiklerini inceleyip araştıracağım.

Bu tasarımların Türk örf ve adetlerimiz üzerindeki etkilerini ele alarak değerlendirmelerde bulunacağım. Yeni mezun olan ve sektöre girecek olan ya da bu sektörde tutunmaya çalışanların, işlediğim konularla ilgisini çekeceğim. Onlara, ufak tefek olsa da bazı noktalarda bilgilendirmelerde bulunacağım.

Amaç, Türkiye cumhuriyetinde yapılan grafik tasarımının nasıl geliştirilebileceği ve üst düzeye çıkartılarak global işler haline getirilebileceğidir. Bu alanda, kendi değerlerimizi göz önüne alarak mı ortaya çıkartıyoruz tasarımlarımızı ? Yoksa kendi yaratıcılığımızı kullanmak yerine yurt dışında yapılan işlerden kopya mı çekiyoruz ? Yanlışları nerede yapıyoruz? Bütün bu konuların en sık noktalarına değinerek, yapılan işleri özümseyip; geliştirmek ve kendi değerlerimizle özdeşleştirmek amaçlı yazılan bir tez'dir.

Tez çalışması sürecimde yoğun temposuna rağmen bana vakit ayırarak bilgilerini benimle paylaşan, beni aydınlatan ve bu çalışmayı benimle beraber yürüten Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nuri Sezer'e sonsuz teşekkürlerimi borç bilirim.

Onur Arduzlar

1. GİRİŞ

Gelişen teknoloji ile birlikte günümüzün televizyon reklamlarına baktığımızda kolay, kolay etkilenmediğimiz görülmektedir. Son zamanlarda izlenen reklamlarda izleyicileri etkilemek ve ürünü sattırmak için yapılacak olan işlerin gerektiğinden fazla dikkat çekmesi gerekmektedir. Burada bütün yük tasarımcının hayal gücüne kalmaktadır. İnsanın zihni dipsiz kuyuya benzer, bir işte başarılı olmak istiyorsanız gerçekten inanmanız ve yapılan işe odaklanarak daha iyisini yapma çabasına girmeniz gerekmektedir.

Grafik tasarımının Türkiye Cumhuriyetinin içerisinde bulunduğu durumu ele alarak sektörün önde gelen isimlerinin tasarımlarını inceleyeceğim. Bunun yanı sıra yurt dışında yapılmış olan işleri ve isimleri de inceleyip ikisi arasındaki farkları kendi bakış açımı değerlendirip ortaya koyacağım. Grafik tasarımını reklam sektöründe nasıl daha iyi yerlere taşıyabiliriz, neyi nasıl yaparak insanların dikkatini çekebiliriz. Yararlı görseller ve farklı teknikler kullanıp içerik üreterek yapılan reklamların gelir kaynağını yükseltmenin yollarını araştıracağım. Konular hakkında bahsederken değineceklerimin arasında televizyon reklamı çekerken nelere dikkat edilir, ışık, ses, kamera kullanımı nasıl olmalıdır ? Sanat dallarının reklam filmlerine etkisi, geleneksel Türk örf ve adetleri gibi konular üzerinden tezimi yürüteceğim.

2. Grafik Tasarımı Nedir ve Nasıl Ortaya Çıkmıştır ?

Öncelikle grafik tasarımını ele alalım ve tanıyalım. Grafik tasarımı aklınıza gelen herhangi bir düşünceyi, görseli veya mesajı yaratıcılığınızı kullanarak bilgisayar programları yardımıyla iki veya üç boyutlu olarak oluşturabileceğiniz bir süreçtir. Günümüz sektörlerinin büyük bir kısmında kullanılmaktadır. Bunlara örnek olarak, mimarlık, sinema ve televizyon, baskı, oyun sektörü vb. bir çok gelir kaynağı yüksek olan sektör biçimleri örnek olarak verilebilir. Grafik tasarımı ve sanatlarında temel ilkeler bulunmaktadır. Bunlar; hizalama, denge, karşıklık, vurgulama, hareket, görüntü, oran, yakınlık, tekrar-lama, ritim, ve birlik unsurları olarak kabul edilmiştir.

Dilimizde Grafiker ve Grafik Tasarımcısı kelimeleri Almanca ve İngilizce dillerinden giriş yapmıştır. Almanca "Graphiker" dilimizde grafiker anlamına gelirken, Grafik tasarımcısı "Graphic Designer" kelimesinden doğmuştur. Adınızı duyurmak ve tercih edilen bir grafiker olmak istiyorsanız bunun başlangıcı, verilen eğitimi başarılı bir şekilde tamamlamaktan geçmektedir. Eski tarihe bakacak olursak Grafik Tasarımının ortaya çıkışının başlangıcını milattan önce mağaraların içlerine yapılmış motiflere, çizgilere, resimlere ve İsa'dan önce dördüncü yüzyılda yazının kullanılmaya başlamasına dayatılabilir. 1450 senesinde kitaplar kendilerini göstermeye başlamıştır, bunun sebebini J. Gutenberg'in gezen matbaa icadına bağlanmaktadır. İlk basım işleminin gerçekleştirilmesinden sonra dağıtılmaya başlanılan kitap tarzları o dönemi temsil eden dinsel kitaplar olmuştur.

Resim sanatı, grafik tasarımının ortaya çıkmasında büyük rol oynasa da asıl çıkış noktası sanayileşme ve fotoğrafın ortaya çıkışından sonra olduğu söylenmektedir. Resim sanatı farklı bir yol izleyip beraberinde ürün katalog, afiş vb. getirmiştir. Reklam ve tanıtımın ön plana gelmesini sağlayan unsur gazetedir. Örnek göstermek gerekirse tanıtımı yapılacak olan ürün eski zamanlarda fotoğraf veya baskılarla değil, matbaacılıkta bir baskı tekniği olan ve sanat ürünlerinin yaratımında kullanılan gravür ile yapılmaktaydı. Buna bağlı olarak çalışanlar grafikerler ya da tasarımcılar değil ressamlar ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla tipografik özelliklerden fazla resim'in önemi ve özellikleri göze çarpılmaktaydı. Gelişen teknoloji ile birlikte baskı tekniklerinin keşif edilip ileri bir seviyeye taşınması tipografinin ön plana çıkması, grafik sanatlarını resimden ayırarak ayrı bir konuma yerleştirmiştir.

Ülkemizin matbaa geçmişini incelediğimizde, Matbaa kuruluşunun 14 Aralık 1727 tarihinde İbrahim Müteferrika'ya ait olduğunu görmekteyiz. İlk basılan kitapların arasında Osmanlı devletine ve kültürüne ait önemli bilgiler içeren kitaplar bulunmaktadır.

İbrahim Müteferrika Matbaa'sına geldiğimizde 1729 ve 1742 seneleri arasında on altı kitap ortaya çıkarıldığını görüyoruz. 1729 senesinde "Vankulu Lugati" ilk kağıda dö-külmüş Arapça harflere sahip olan eserdir. 1732 senesine gelindiğinde ise "Cihannuma" adlı eseri görmekteyiz. Katip Çelebi'ye ait olan bu eser çizimler ve harita'dan oluşmaktaydı. Os-manlı devleti tarihinde Latin alfabesini içeren ilk baskı J. B Holderman'ın "Grammaire Turque" adlı eseridir. 1732 senesinde basılan Amerika'nın keşfi ("Tarih-i Hind-i gardi") Müs-lüman bir yazar tarafından Amerika hakkında bilgiler bulunduran kitaptır.

İngiliz şair, roman ve sanat yazarı olan William Morris zamanının popüler olan tasarımlarına imzalarını atmıştır. Farklı kitap tasarımları ile ortaya çıkan Morris, grafik tasa-rımının ayrı bir pazara sahip olabileceğini kanıtlamıştır. Münch pre-refaeritler meydana çık-mıştır. Pre-refaeritler; resimleri idealize edilmiş, hayali, gerçek dışı kadın ve erkek tipolojisi, duygunun ve aşkın yüceliğine yönelik eserlerdir. Detaylar yoktur, toplumun büyük yüzdesinin baktığında kolay anlaması için yalınlaşmış biçimlerdir.

1919 senesi Almanya Weimar şehrinde açılan Bauhaus sanat ve tasarım okulu birçok tarzda yeniliğin başlangıcına imza atmıştır.

İçinde bulunduğumuz dünya teknolojisinde grafik tasarımlar bilgisayar prog-ramları ile yaratılmaktadır.

2.1 Türkiye'de Grafik Tasarımının Tarihi

Eski zamanlardan, bu zamanlara Türk Grafik Tasarım Tarihi incelendiğinde; 1900 'lü yılların başlarına dayandığı ve o dönemden itibaren ele alınması gerektiği düşünülü-yor. II. Meşrutiyet'in getirdiği özgürlük faktörünün, grafik sanatının günlük programlarda tercih edilmesine en önde gelen girişim 1909 yılında İlâncılık Kolektif Şirkettir. Balkan sa-vaşı ve birinci dünya savaşı basın ilanının yaşam sürecini ne yazık ki uzun kılmamıştır. Bi-rinci sanat grafik çalışması Ferah Tiyatrosu için oluşturulmuş afiş işidir. O zamanlarda ithalat ile yurda giriş yapmış nesnelerin afişleri üzerinde çalışılmıştır. Türkiye'de sanayileşmenin getirmiş olduğu üretim yoğunluğu, grafik tasarım sektörüne canlılık katmıştır. Faal Reklam

isimli reklam ajansı Eli Acıman tarafından açılarak 1940'lı senelerde Koç grubu kurumsal şirketlerinin tanıtım çalışmalarına başlamıştır. Latin alfabesine geçip hızla değişiklikler sergilendikten sonra, hat sanatı olan Arapça yazı stilinde kaligrafi ustalarının işleri kısa bir zaman dilimi daha varlığını göstermiştir. H. Hamit Aytac, bunlardan önde gelenidir.

Bunun devamını getiren bir diğer isim Emin Barın olmuştur. Türk toplumu meydana çıkarttığı “divani yazı” (tuğraların tarzı) ve günümüz mimarî güzelliğine uygun “kufi” yazı tarzında emek harcamıştır. Barın, bahsettiğimiz farklı eserlere modern yorum yeteneğini kullanmaya özen göstermiştir. Ertel, Şah Faysal Camii toparlamalarında Barın'ın çizgi ve hat stillerinden esinlendiğini söylemektedir. Barın'ın yeni yazı stili ile emek harcayıp düzeltmelerde bulunmuştur. Örnek olarak Anıtkabir'in mozoleye girilen ana kapısı etrafındaki iki çalışmanın altında imzası vardır. Türkiye Cumhuriyetinde Latin alfabesinin tercih edilmesi ile, bu uygulamanın günümüz şartlarında tam anlamıyla üstesinden gelen Kenan Temizan, İhap Hulusi Görey, Mithat Özer, Münif Fehim'dir. Özar, 1924 ve 1927 senelerinde Beyoğlu semtinde bulunan iş yerinde sinema girişlerine yeterince genişlikte ve uzunlukta sinema afişleri ortaya çıkarmıştır. Grafik tasarımının, sanat dalı olan resim ile içten içe ortak bir yol aldığı zamanlarda Paris'te eğitim alıp Türkiye'ye dönmüştür. Grafik tasarım tarihinin en belirgin zamanı, 1932 senesinde GSA(Güzel Sanatlar Akademisi) Afiş Atölyesinin başında yer almıştır. 1937 senesinde GSA'nin tasarladığı sergide Özar'ın GSA sergi ve Florya afişi, akademik statüde meydana gelen birinci sanatsal ve usta elden çıkan afiştir. Yıllardır Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri A.Ş.(TEKEL)bünyesinde ressam ve dekoratör olarak görev alan Atıf Tuna grafik sanatı tarihinde başta gelen isimlerdendir. 1938 senesinde Samsun tütün ürünlerinin ambalaj,amblem şekillerini ortaya çıkartan sanatçı bu çalışmalarının yanı sıra amblem, posta pulu biçimlerinde elde ettiği ödülü ve elde ettiği mansiyonlarla da öne çıkmıştır. İhap Hulusi, Münif Fehim ile beraber aynı zamanların insanı olan Tuna, Tekel anonim şirketleri için meydana çıkardığı çalışması Rize Çayı işinde, siyah ve beyaz renklerin bir arada sergilediği uyumu, 1960'lı senelerde diğer isimlerden fark ayrılacak şekilde yorumunu ortaya çıkartmıştır. Tekel adına ortaya koyduğu likör afişi ile adından çok fazla bahsettirmiştir. Akbank için çalıştığı projesinde ışık ve gölge tercih ederek siyah ile beyaz uyumunda etkili bir tarz'a varmıştır. İlk sırada gösterilebilecek diğer grafik tasarımı sanatçısı Kenan Temizan'dır. 1920'li senelerde Berlin Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezuniyetini veren, o senelerde Süsleme Sanatları okulunda görev alan Temizan, 1920 Almanya'sının önde gelen sinema kurumları(Tobis,Ufa) afişlerini meydana çıkarttı. 1943 senesinde Türkiye'ye gelerek,

akademide tekstil sektöründe iş çıkartmaya özen gösterdi. Temizan, afişlerini foto-grafik, figüratif stil ve tarzlar ile ortaya koydu. Sürat ile toparlanan basım teknolojisi tasarımcılarına farklı imkanlar sağladı. Temizan, kuvvetli deseni, renkli tasarımı, seçkin kompozisyonu, ritmik, akıcı tipografi tarzı ile eserlerinde modern dili göstermeyi başardı. Temizan 1951 senesinde NATO'nun başlattığı afiş yarışmasında üçüncü oldu. 1200 kişinin boy gösterdiği Avrupa Birliği Afiş Yarışması'nda birinci oldu. Temizan, Almanya'daki çalışmalarının getirdiği tecrübe ile Türkiye'de oluşan tipografi düğümlerini çözmeyi başardı. 1950 senelerinde Fikret Akgün, Selçuk Önal, Mesut Manioğlu ortaya çıkarttıkları grafik işlerinde, İstanbul'a izlerini bırakmışlardır. Manioğlu, 1946 senesinde Birleşmiş Milletler, 1952 senesinde Basın Yayın Turizm Bakanlığı, 1954 senesinde Yapı Kredi Bankası ödülleri kazanmıştır.

1981 senesinde Grafik Tasarımcılar Meslek Kurumunun birinci Grafik Ürünler Sergisi etkinliğinin afiş bölümünde birincilik ve broşür bölümünde ikinci olmuştur. 1968 ve 1970 senelerinde Varşova'da Afiş, Brno'da Grafik Sanatlar, Listovel'de (İrlanda) III. Uluslar Arası Poster Bienali'ne katılım göstermiştir. Eserleri Willanow, Afiş Müzesi'ne seçilen grafikerin İngiltere'de "Modern Pullicity" yayınında eserlerine yer verilmiştir. Ortaya çıkmaya başlayan işlerinde keşif yaparak anlatımı şiddetlendiren Manioğlu, ilk kuşaktan sonra gelen ikinci kuşağın başında gelmektedir. Tipografiyi sade etkiyle, figürün belirlediği hedef kitle ile bağdaştırmakta, anlatılmak istenileni çok daha basitleştirerek hedefe ulaştırmaktadır. Afişlerinde sanatsal yönden resimleme stilleri ile çaba sarf etmektedir. Tasarımcı, saflığını ortaya çıkardığı afiş ve diğer işlerinin büyük bir bölümünde amblem gücüne, sadeliğine borçludur. Manioğlu'nun projelerinde Fransız tarzında afiş etkileri gözükmektedir. 1956 senesinden sonra GSA Afiş Atölyesi, Grafik Bölümü adı altında tanımlanmıştır. O zamanlarda Akademiden mezun olan Mengü Ertel, Yurdaer Altıntaş vb. önde gelen isimler "grafik sanatı" biçiminden söz etmekte, gerçekleştirdiği projelerden bahsederken "grafik sanatçısı" sıfatını kullanmışlardır. Geleneksel boyama ve özgün baskı stillerinin fazla tercih edilmesinden kaynaklı olarak Orta Avrupa ve Kuzey Avrupa etkisi ile birlikte, uzun seneler "grafik sanatlar" biçimi, sergi, basın ve yayın alanlarında yerini alacaktır.

Takvimler 1957 senesini gösterdiğinde ortaya çıkarılan İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun eğitim ekibinin Japonya, Almanya, Rusya'dan yaklaşık on dört uzman eğitimci meydana getirmiştir. 1961 senesinde birinci mezunlarını ortaya çıkartan okulda, özel sektörle daha sağlam bağlantılar meydana getirebilecek usta sanatçılar meydana

ıkartılması hesaplanmıştır. 1958 senesinde Fikret Akgün çalışmaya gittiği Fransa'dan sonra ülkesine geri gelmiştir. Fransa'da Paul Colin'in iş yeri ve atölyesinde dört buçuk sene çalıştıktan sonra yurda geri gelişi ile içinde bulunduğu yerin havasını değişirmiştir. Fransızlar ile beraber çalıştığı için onlardan esinlendiği tarzıyla, bulunduğu ortamları naifleştirerek etrafındakileri etkilemiştir. Mengü Ertel ve Yurdaer Altıntaş, tiyatroya gösterdikleri ilgi ile grafik tasarımların içeriklerini oğaltmışlardır. Meydana çıkarttıkları sergiler içinde bulundukları ortamdan st düzey işler çıktığını göstermektedir. Bu zamanların eserlerinde geleneksel kültür ve birikim güzel yorumlar almakta, eser sahipleri yurt dışındaki sergilerde, yarışmalarda başarılar elde edip, çevreleri tarafından tanınıp taktir edilmektedirler. Bütün bunlara ek olarak 1960'lı senelerde grafik sanatının üzerinde, Polonya, Almanya ve Avusturyalı sanatçıların etkisi görmemezlikten gelinemez. Bu senelerde tipografideki sorunlar çözümlenmeye çalışılmış ve sade anlatım şekilleri oluşturulmuştur. O senelerde çok daha fazla ürün veren sinema pazarındaki seviyenin, bilinçli ve entelektüel bir oluşuma gelememesinden dolayı tiyatro verimliliği tavan yapmıştır. Bu dönemde profesyonel grafik sanatçılarının tiyatroya eğim göstermesi, bu alanda tanıtım ve duyuru gereksiniminin hissettirilmesinden ve bu duyarlılığın kabul etmesinden meydana gelmektedir.

Afiş projeleri ve reklam grafiği devam ederken 1960'lardan sonra yayıncılık çalışmaları da hızını arttırmaktadır. Basım alanındaki ilerlemeler kitap kapaklarına gözle görülür cinsten geçmiştir. Sait Maden, Erkal Yavi gibi tasarımcılar belirli bir standartta estetik biçim alması için çok çabalamışlardır. Sait Maden yayıncılıkta grafik tasarımın yerini sabitlemek için ayrıca bir çaba sarf etmiştir. Bu konuda "Türk grafik tasarımını oluşturma çabaları ile dikkatleri üzerine toplamaktadır. Geleneksel kültürümüzle bağlantı üzerinde durmakta bu yaklaşımlarla ağdaş, modern ve kimlikli yorumlar yapabileceğimizi vurgulamaktadır." Görüşlerini, "Kitap kapağı, kitabın yüzüdür, ehresidir. Öyle bir ehre ki, konuşmadan kitabın kişiliğini, özünü aktarabilmelidir. Hem görsel, hem de içerik olarak kişiye yakalamalı ve kitabı okutmalıdır. Belki de en önemlisi çok geniş kitlelere ulaşabildiği için, eğitmelidir de. Bu yüzden belli bir kesimle değil herkesle iletişim kurabilmelidir..." cümleleriyle anlatan Erkal Yavi de, üzerinde durduğu kitap kapaklarında içerik ve biçim arasındaki iletişimin çok iyi kurulmuş olması sorununa odaklanmıştır.

Gün geçtikçe çiğ gibi büyüyen kar topu güçlenerek bugüne gelmektedir. Bu kar topunun bir parçası da Cemalettin Mutver'dir. Grafik tasarımın birden fazla farklı ürün ıkart-

tığının yanında, en çok ilgi duyulan alanların başında pul tasarımı ve ambalaj grafiği yer alır. Pul tasarımı, grafik tasarımcısının özünde farklı bir yer almaktadır. 1979 senesinde Birleşmiş Milletlerin 35. Yılı Pul Yarışmasını ilk sırada tamamlayıp ödül almayı hak etmiştir. Turgay Betil'de çocukları içeren çalışmaları, tiyatro afişleri, kitap ve dergi illüstrasyonları ve grafiğin bir çok köşesinde ürünler meydana çıkartan biridir. Projelerinde mizah ögesini işleyen sanatçı San Grafik, Man ajans, Yeni Ajans, Repro gibi köklü ajanslarda art direktörlük yapmıştır. Tasarımcının projeleri farklı kuruluşların koleksiyonlarında ve farklı ülkelerin müzelerinde bulunmaktadır. 1970 senesinden sonra kurulan reklam ajansları kendi bünyelerinde oluşturdukları çalışan grupları ile beraber boyutu profesyonelliğe getirmişlerdir. Ambalaj çizimleri ve özel şirketlerin tanıtım projeleri grafik tasarımı alanlarında bulunmuştur. Dünyada birbirinden farklı gelişmeler meydana gelmekte, sivil toplum kurumları toplumsal hayatımızda yerlerini bulmaktadır. Hatırlanan sanatçılar, tebrik alınan önemli günler, anlam taşıyan eserler, grafik tasarımın önünü genişletmektedir. 1970 senelerindeki dikkat toplanması gereken bir alanda televizyon sektörüdür. Televizyon sektöründe özellikle bir eğitim almamalarına rağmen ihtiyaçtan dolayı o tarafa yönelen kimi tasarımcı ve kuruluşlar bu alandaki projelerini televizyon grafiği adı altında yapmışlardır. Televizyon sektörü konusunda Mengü Ertel, programlarda rehberlik sergileyerek, şirket kimliğine ilişkin tasarım ile Abdullah Taşçı da TRT'ye logo projelerini gerçekleştirerek özel bir ilgi kaynağı ortamı oluşturmuşlardır. Bülent Erkmen televizyon grafiğinde güzel işlerle gündeme gelmiştir. 1971 yılında Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulunun Grafik Sanatlar Bölümünün öğretime başlaması önde gelen olumlu olguların başında gelenlerdendir. Açılan bu branş grafik tasarımı olgusunun kökenlerine inerek ortaya çıkan analizleri, çağdaş düzeyin üzerine çıkartarak yeni uygulama alanları yaratmaktadır.

Televizyon, sinema ve çeşitli çağdaş grafik tasarım problemlerine ve sorunlarına yanıt bulmak için meydana çıkarılan bu branş 1980'li senelerin ilk aylarında kapatılmıştır. Grafik tasarım olgu patlamasını 1980'li senelerden sonra meydana getirmiştir. Önceden açılmış olan fakat devamlılığı sürdürülemeyen "Grafik Sanatçıları Derneği"nin eksikliğini, 1978 senesinde açılan "Grafikerler Meslek Kuruluşu" boşluğunu doldurmuştur. Kurumun isminden de anlaşılacağı gibi grafiker kavramı piyasa olgusundan kaynaklanmaktadır. Grafik tasarımı alanın tanımlanmasını tam olarak dolduramayan bir görüştür. 1978 senelerinde yurdumuzda grafik tasarımcısı görüşü alanın literatürüne girmemiştir. Pazarın istediği koşullar şartları tekniğin belirleyici olması, hızlı üretim ve müşteri ilişkileri gerçeğiyle grafik sanatçısı veya "gra-

fik tasarımcısı” görüşü oluşturulamamıştır. Amaçlarının başında gelen sektörün sorunları, ihtiyaçları, haklara sahip çıkılması ilkelerin koyulması gelmektedir. Türkiye'ye baktığımızda grafik tasarım kavramının tam yerini bulamadığını ve tartışmaya açık bir unsur olduğunu görmekteyiz. İlerleyen teknoloji ile beraber bünyesine daha fazla katkıda bulunan isimleri ekleyen grafik tasarımı, üretim sürecini reklam ajansları gibi kurumsal olan firmalarda gerçekleştirmektedir. Yeni nesil grafik tasarımcılarımız günümüz teknoloji ve iletişim araçlarını kullanarak kendilerini her geçen gün globalleşen dünya'da geliştirmeye devam ederken profesyonel işlere de imzalarını atmaktadırlar. Grafik tasarımı bünyesinde aklıma gelen bazı isimler; Murat Dorkip, Serdan Benli, Mesut Kayalar, Zeynep Ardağ, Uğurcan Ataoğlu, Hamdi Giray Koyuncu, Hakkı Mısırlıoğlu, Leyla Uçansu, Haluk Tuncay, Şahin Aymengen, Savaş Çekiç, Aydın Erkmén'dir. Reklam ajanslarında çalışarak grafik tasarımı tarihine yaptıkları profesyonel işler ile isimlerini yazdıran isimlerdir.

Artık grafik tasarımı dijital ve sanal ortamlarda oluşturulabilmektedir. Bilgisayar programlarının ve yazılımlarının artması yaratıcılığa uygun ortam hazırlamaktadır. İnternette oluşan tasarımlar, internet ortamına uygun olmaktadır. İletişim sanal ortamlar ile gerçekleştirilmektedir. Aynı ortamlarda bulunup, aynı programları kullanmak beraberinde benzer işleri ve yaratıcılıkları da getirmektedir. Böyle bir durum ile karşılaşıldığında sıradan olan işlerden bir an önce kaçılması gerekir. Marjinal işler ile adınızı duyurmak istiyorsanız kendi yaratıcılığınızı konuşturmalısınız. Burada devreye girecek farklı kavramlar olabilir. Bilgisayar yardımı ile tasarım, bilişim, medya planlaması gibi kavramlar grafik tasarımı alanında yer almaktadır. Bu alanlarda kendinizi geliştirmeniz sizin ve yaratıcılığınız için yararlı olacaktır.

Güzel Sanatlar Fakültesine baktığımızda grafik tasarımı bölümünü görmekteyiz. Tarihe baktığımızda resim sanatının adı altında yerini görmekten öte günümüzde farklı ihtiyaçlara karşı cevap veren grafik tasarımı bölümlerinde uygulama yöntemlerine büyük önem verilmektedir.

Bilgisayar teknolojisinin ağırlıklı olduğu ve ortaya çıkan pek çok tekniğin öğrenilerek, kullanılmakta zorunlu tutulduğu bölümdür. Grafik ve sanat eğitimi veren diğer bölümlerden kendini ayırmaktadır.

3. Reklam Nedir? Tarihi ve Ortaya Çıkışı

Günümüzde yerini koruyan ve tarihçesine bakıldığında zaman insanın var olması ile ortaya çıkan pazarlama tekniğine verilmiş isimdir. Reklamın amacı ortada olan bir nesnenin tanıtımının yapılarak pazarının ve ticaret ortamının yaratılmasını sağlamaktır. Uzun seneler aklımızın bir köşesinde yer alan "Reklamın iyisi kötüsü olmaz" sözünü bilmeyenimiz yoktur. Bu söz reklamın hayatımızda önemini iyi bir şekilde belirtmektedir.

Reklamın çok eski tarihlerde ortaya çıktığı bilinmektedir. Çığırkanlar elindeki nesnelerin satışı için yaptığı reklamlar, tabelalar M.Ö 3000 senelerine kadar dayanmaktadır. Daha sonra devam eden zamanlarda ise markalaşma devri gündeme gelince reklamlar farklı yollara doğru ilerlemiştir. Orta çağda ortaya çıkan marka amblem satış pazarına yenilikler getirmiştir. Kalite kontrol'ün meydana çıkması bir nesnenin satışında önemli rol oynamaktaydı. Bu nesnelerin markaları ve amblemleri belli olduktan sonra insanlar alışverişlerini güven içinde ve gönül rahatlığı ile gerçekleştirebiliyorlardı.

Bahsettiğimiz pazarda oluşan teknikler sadece söz içeren ve tekrarlardan ibaret olan reklam biçimleriydi. Matbaa 1450 senesinde, Alman bilim adamı Johann Gutenberg tarafından icat edilmiştir. Gutenberg tek tek metal harflerle yüksek baskı tekniğini geliştirmiştir. Gutenberg'in bu buluşundan sonra matbaacılık yaygın ve hızlı gelişen bir sektör olmuştur. Matbaa'nın icadından sonra işin rengi değişmeye başladı. Görsel reklamın ilk ortaya çıkış biçimi 1480 senesinde rahipler için ortaya çıkmış olan bir kitabın tanıtımının yapılması için görselinin kilise duvarına asılmasıdır. 1450 senesinden bu zamana baskılı reklamın doğuşu matbaa'nın icadı ile ortaya çıkmış ve günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Reklamın doğuşunun tarihi on yedinci yüzyıl olarak gösterilmektedir. On yedinci yüzyıl'da meydana çıkartılan gazete'ler reklamların üzerindeki ilgiyi arttırmıştır. Aklınıza gelebilecek bir çok ürünün tanıtılıp ticaretinin yapılması için reklamları yapılmaya başlanmıştır. Artan reklam talepleri ile beklentilerde fazla olmaya başlanmıştır. İnsanlar talep olan şeylere karşılık vermek için çabalıyorlardı fakat yetişemiyorlardı. Montague Adındaki yazar "Bir kişinin değerli bir ürünü varsa ve bunu satmak istiyorsa bir şirkete başvurmalıdır" diyerek reklam ajansı fikrini ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Daha fazla kitleye ulaşmak için kurulmuş reklam ajansları bu zaman kadar kurallarını değiştirmeden günümüze kadar devamlılığını sürdürmüştür. Gelişen teknoloji ve iletişim araçları da buna yardımcı olmuştur. Hassas bir dönem olan Fransız ihtilal'ı bütün dünyayı etkisi aldığı dönemde reklam sektörünü de etkilemiştir. Bu döneme ait olan ürünlerin

içerikleri ve tanıtım reklamları değişkenlik sergilemektedir. Bu dönemden sonra ortaya çıkan sanayi kültürü daha fazla ülkeye ve insana ürünlerinin ulaşması için reklamın üzerine düşmeye başlamıştır. Reklamlara talepler artınca ister istemez emek hırsızlıkları da beraberinde gelmiştir. Bu durumun önüne geçilmesi için reklam hakları meydana çıkmıştır. 1874 senesinde J. Wannamaker oluşturduğu reklamların emek hırsızları tarafından taklit edilmemesi için ilk reklam yayınlama hakkını meydana çıkartmıştır. Reklam sektörü gelişimini hızla devam ettirdiği gözetlenirken gazeteden sonra, 1883 senesinde dergi sayfalarında da reklamlar yerini almaya başlar. Her alanda insanların önüne çıkan ve ilgi gören reklamlar kendi bünyesinde akademik işleri, kuramsal kitapları da barındırmaya başlamıştır. Takvimler 1907 senesini gösterirken reklam sektöründe patlama etkisinde gelişmeler olduğu söylenilebilir. Günümüz dünyasında varlığını sürdüren radyo reklamcılığı 1907 senesinde meydana çıkmıştır. Milyonlarca dolar değerinde bir reklam piyasası meydana gelmiştir. Reklam bu gelişmelerle beraberinde reklam kanunun çıkarılması zorunluluğunu da getirmiştir. 1911 senesinde ilk reklam yasası "dürüstlük ve tüketicinin korunması" çıkartılmıştır.

Reklamın gelişmesi ile beraber geçen seneler yenilikleri beraberinde getirmeye devam ediyordu. 1940 senesi reklam piyasasının dönüm noktası olarak adlandırılır. Günlük hayatımızda yerinin fazla olduğu televizyon 1940 senesinde hayatımıza girmiş bulunmaktaydı. Bütün reklamcılarının ilk sırasında televizyon bulunuyordu. Bazı gazeteler ve dergiler gelir payının bütün kısmını televizyona bırakmışlardı. Bir satıcı ürününün tanıtımını yapıp pazarını oluşturmak istediğinde reklam vereceği yer olarak ilk aklına gelen yer televizyondur. O senelere bakıldığında Amerika'da on evden en az birinde televizyon olduğu gözükmekteydi. Reklam'ın sadece bu dönemdeki pazar payı 4 milyar dolara yaklaştı.

3.1. Televizyon Reklam Filmi Nasıl Çekilir?

Reklam filmlerinin süreci kısa gibi gözükse de uzun bir yoldur. Bu yolun başlangıcı firmaların reklam oluşturmak istemesi ile başlamaktadır. Reklam genellikle piyasaya yeni çıkan bir ürünün tanıtımının yapılması veya piyasada olan ürünün daha fazla ilgi görüp satması için karar verilerek yapılan projedir. Reklam amaçlı yapılan piyasa analizlerinin göstergelerine göre, reklam filmi yapmaya karar verebilmektedir. Reklam projesi gerçekleştirilmeye karar verildiğinde iki önemli unsur ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi reklamı yaptıracak olan kişi veya kurumun reklam ile ilgili daha önce tecrübesinin olup olmadığıdır. Rek-

lam ile daha önce herhangi bir tecrübesi yok ise reklamı ilk defa ortaya çıkartacak olmasıdır. Reklam filmleri her saniyeleri, dakikaları yüksek ücret olan tanıtım şeklidir.

Reklamı oluşturacak kişi veya kurum ilk defa reklam oluşturmaya karar vermiş ise, bunu en başarılı şekilde yapabilecek reklam ajansını aramaya başlar. Daha önce böyle bir reklam projesi gerçekleştirip memnun kaldıysa eski tarihte iletişime geçtiği ajans ile bağlantısını tekrar kurar. Reklamı gerçekleştirecek olan kişi veya kurum reklam ajansına, reklamı yapılacak olan ürünün pazar hedeflerini, öne çıkmasını istediği özellikleri sunar.

Reklamı gerçekleştirecek olan ajans, kendi bünyesinde oluşturduğu ekibi veya birlikte çalıştığı yapım şirketleri ile iletişime geçerek reklamın senaryosunu ortaya çıkartmaya başlar. Reklam metni oluşturulur. Reklam videosunun olabildiğince az bir sürede, net anlatılmak istenileni izleyiciye sunan dağınık dizaynı ortaya çıkartılmaya başlanır. Reklam filmi, alıcıya verilmek istenilen düşüncenin akılda yer etmesi için, ilgi çekici olmalıdır. Ortaya çıkan video reklam filminin temsil ettiği kişi veya kurumun resmi kimliğini ortaya çıkartacak meziyetleri yansıtmaları gerekmektedir. Reklam ajansı ortaya çıkacak olan projenin cıngıl, ses, görüntü ya da yalnızca metin, video veya öyküsü olan, iki tarafın arasında geçen iletişimin yansıtıldığı video film şekli ortaya çıkar. Asıl görüş meydana çıkarılır.

Asıl görünüş ile ortaya çıkacak olan mottolar, kısa reklam sözleri, reklam metnine yerleştirilir. Anlaşmalı olduğu yapım şirketleri ajansa cast olanağı sağlar. Reklamda kullanılacak melodi için gerekli geliştirmeler ve ses provaları yapılır. Oynaması uygun karakterler seçilir. Reklam görüntülerinin oluşturulma biçimine göre gerekli ekipmanlar bulunur. Yapım şirketi, proje çekimini gerçekleştirir. Televizyon reklamı hangi kanal veya kanallarda izleyenlere sunulacağı ajans ve reklamı ortaya çıkartan kurum ile beraber ortak alınan karar ile seçilir. Projenin bu kısmı genellikle para ile ilgilidir. Diğer kanallara göre izlenme oranları daha yüksek olan televizyon kanallarına verilen reklamların bütçeleri de fazla olmaktadır.

Reklam ortaya çıktıktan sonra anlaşma gerçekleştirilen televizyon kanallarında sergilenmeye başlar. Ayrıca reklam ortadan kaldırıldıktan sonra da piyasa araştırmalarına başlanır. Reklamın hedeflerini tutturup, tutturamadığı araştırılır. TV reklam hedef kitlesi bu hedefe ulaşılması; tanıtılan ürün ve hizmetlerin satış miktarlarının artması, ilgi görmesi, halkın tepkilerinin olumlu olmasıyla anlaşılmaktadır.

3.2. Bir Reklam Filminde Işıık, Kamera ve Sesin Önemi

Neden videolarda ve sinemalarda ışık önemlidir ya da gündüz setlerinde ışık kaynaklarına ihtiyaç duyulur ? Bu sorunun cevabı şu şekilde cevaplanabilir ortaya çıkacak olan görüntünün daha aydınlık ve net olmasıdır. Kullandığımız kameraların bir çoğu az ışıkta güzel görüntü sergileyemez, ek ışık kaynakları ile bu görüntülerin düşük kalitelerini minimuma çekmiş oluruz. Işığı koruma ve yükseltme çalışmaları projenin temelini meydana getirir.

Herhangi bir görüntü ışıklandırmasının, fotoğraf ışıklandırmasından göz ile görülür farkları vardır görüntüler hareketli olduğu için süre gelen ışık kullanımı vardır. (Işık ile ilgili okuduklarınızdan anlamadıysanız veya daha öncesinde hiç bir fikriniz yok ise biraz daha açıklayıcı olayım: Yapılan video çekimlerinde kullanılan anlık ışık kaynaklarının bir faydası yoktur. Video çekimleri süre gelen bir yapıya sahip oldukları için anlık ışık kaynağı bir şey ifade etmez, sürekli ışık kaynağı gerekmektedir.)

Şekil 1. 1: Set Ortamı

3.2.1. Işık Kaynakları ve Kurulum

Hareketli görüntülerde ortamın ışığına ek olarak kullanılan aydınlatma biçimleri üç grupta incelenir. En fazla tercih edilenlerin başında taşınması kolay olduğu için reflektörler gelir. Ortaya çıkaracağınız ışık kurulumu içinde olduğunuz koşullara, zamana, filme

ayrılan para miktarına ve çekim yapacağınız ortamın genişliğine bağlı değişkenlikler gösterecektir.

Aydınlatmaya çekim ortamına, zamana ve ortamda bulunan doğal ışık kaynaklarına göre başlanır. Önce doğal aydınlatma kaynakları değerlendirilir, ek ışık kaynaklarının kurulumunun nasıl olması gerektiğine karar verilir. Doğal ışık kaynaklarından bahsetmişken ortamda meydana gelmiş az ışık ya da kelvinleri(reng sıcaklıkları) sizin kullanacağınız kurulumlara zıt renkte veya şiddette ise bunlar ortaya çıkacak olan görüntüyü bozacağı için tamamı ortamdaki kaldırılmalıdır.

Şekil 1. 2: Işık

Filmlerde, dizilerde daha basitleştirmek gerekirse yapılan nişan, düğün organizasyonlarında ek ışık ekipmanlarının kullanıldığını görmekteyiz. Film dizi ve reklam ortamlarında kullanılan aydınlatma sistemleri bizim bildiğimiz ve kullandığımız aydınlatma sistemlerinden oldukça farklıdır. Göz ile görülen en büyük farkı watt(güç) değerlerinin yüksek olmasıdır. Bir örnek ile açıklamak gerekirse evimizde iş yerimizde kullanılan ışık kaynakları 60-100w aralığındayken reklam,dizi setlerinde kullanılan ışık kaynakları 650-20.000w şeklindedir. Bu ışık kaynaklarını kullanabilmek için yüksek miktarda para, jeneratörler gerekir. Bahsettiğimiz ışık kaynakları genellikle büyük olduğundan tek kişi ile meydana gelecek işler değildir. Bu ekipmanları kullanmak için ışık operatörleri gerekmektedir.

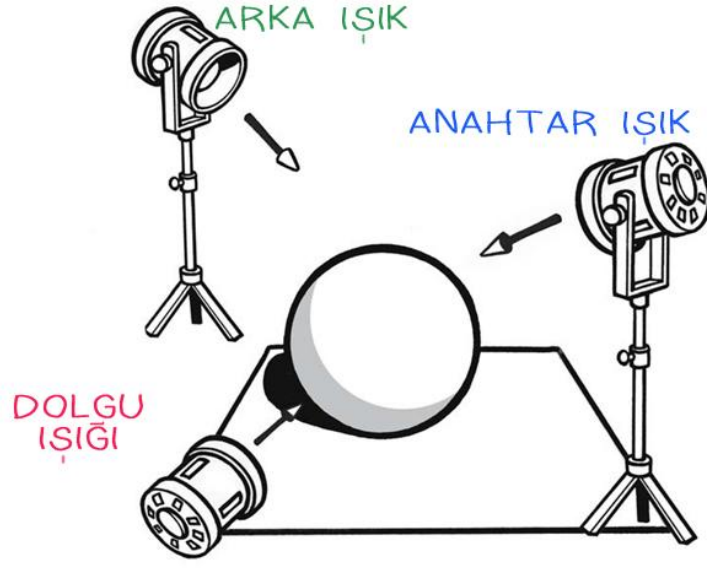
Şekil 1. 3: Led Işık

Para imkanlarınız daha düşük seviyede olabilir. Bazı dslr, kısa metraj filmlerde, video çekimlerinde led teknolojisi kullanılabilir. (karanlıktan kaçmak, Iso'yu fazla arttırmamak ve görüntü kalitesini kötüleştirmemek için) bu izlenilen yok tamamen imkansızlıktan doğan amatör bir iş olur.

3.2.1.1. Sinema ve Videoda Üç Ana Aydınlatma

Çekimlerde ana faktör olan aydınlatma ortaya çıkan görüntünün netliğini sağlamaktır. Ana aydınlatma oluşumları olan, üç nokta ışık kaynağından kısaca bahsedelim;

3 NOKTA IŞIKLANDIRMA

Şekil 1. 4: Işık Çeşitleri

Anahtar Işık

Yabancı bir dil olan ingilizce de key light olarak geçer. Bir sahne veya setin genel olarak ışık kaynağını sağlar. Genel olarak yüksek watt'lı ışıklardır. Başta yerini alan bu aydınlatma, ortamın görünmesini netleştirir, doğa ortamında güneşi temsil eden aydınlatma biçimidir.

Dolgu Işığı

Ana ışığımız(anahtar ışık)ortamdaki diğer bulunan ışık kaynaklarına nazaran daha yüksek watt olduğundan dolayı, çekim sahnesinde bulunan maddelere, canlılara şiddetli gölgeler oluşturabilir. Bu durumu engellemek için dolgu ışığına başvurulur. Ana ışık kaynağının diğer istikametine koyulur . Dolgu ışığı şiddetli gölgeleri emeceği gibi, çekim planınızda özellikle göstermek istediğiniz bir yer, bir madde veya nesne için de kullanılabilir.

Arka Işık

Arka ışık, sahnemize üçüncü boyuta taşıdığı gibi görsellik bakımından çok önem taşıyan bir aydınlatma biçimidir. Çektiğimiz nesnenin arka planına derinlik katar. Çektiğimiz canlı varlığın, maddenin arkasına koyulur ve saklanır. Sahnenin içinde bulunduğu canlı varlığın ya da maddenin bir tarafında ışık çizgisi meydana getirir.

Aydınlatma ve doğası dışarıdan basit gibi gözükse de detaylarına girildiğinde ciddi görsel hafıza ve teknik isteyen bir konudur. Sanatsal tarafına ek olarak bilimsel açıdan akıl karıştırmak yerine dizi, film, videolarda üç ana ışık kaynağının nasıl kullanılabileceğini anlattım. Sinemada ışığın yeri görsellik açısından oldukça fazladır. Geçmiş zamanlarda yapılan tablolarda kullanılan ışık teknikleri gibi sizde filminizde videonuzda kullandığımız ışık teknikleri ile eserinizi sanatsal yönden farklı bir boyutta konumlandırabilirsiniz.

3.2.2. Video, Film, Reklam Çekimlerinde Temel Kamera Çekim Teknikleri

Film çekmek kandırmaktan geçer. Oluşturulmuş bir sahne farklı canlılar, karakterlerle kamera önünde çekilen görüntüler vardır. Meydana getirilen bu görüntüler kurgulanarak beyaz perdede sergilenerek izleyicinin beğenisine sunulur. Hedef kitlenin, meydana getirilen bu görüntüleri ortalama 120 dakika boyunca sıkılmadan ve ilgisini azaltmadan izlemesi gerekmektedir. Bunun için meydana getirilen görüntülerin insanın tüm yetilerine uygun hale getirilerek ortaya konulmalıdır.

Hedeflenen kitlenin seyir zevki ve rahatlığı yüksek olduğu zaman eserin işleyişine insanlar kapılır. Çekilmiş olan video görüntüler ile hedef kitleyi kandırmış oluruz.

Sinemanın doğuşundan bu yana çekilmiş olan görüntüler ile hedef kitleniz olan insanları kandırıp hikayenin işleyişine kapılmaları için seyir zevklerini yüksekte tutacak bir çok çekim(plan)teknigi ortaya çıkartılmıştır. Size birazdan sinemanın doğuşundan bu yana yüzlerce çekim tekniği arasından en fazla kullanılan ve izleyici üzerinde etkili olan temel planlardan söz edeceğim. Şundan bahsetmeden geçmemek gerekir, bu çekim teknikleri tam anlamıyla başarılı bir eser ortaya çıkartmanız için yeterli değildir. Sadece ana unsurlardır, anlatılmak istenilen duyguyu hedef kitle üzerinde uyandırmak için yaratıcılığınızı geliştirip bu plan tekniklerini çoğaltabilirsiniz. Bu planların çok daha farklı biçimlerini kullanıp sinema tarihinde farklı bir bakış açısı ortaya çıkartmış yönetmenler vardır.

Uzak Genel Plan

Uzak genel plan gösterilmek istenilen nesne veya canlının olabildiğince uzak gösterilen planıdır. Perspektifinizde bulunan canlı veya nesne çok küçük bir şekilde izleyiciye sunulur. Akıllarda oluşturulmak istenilen düşünce ortam ve zaman algısıdır. Biraz daha açmak

gerekirse görüntüdeki nesne veya canlının nasıl bir ortam ve zamanda bulunduğunu göstermektedir.

Aşırı uzak çekimler, farklı bir bakış açısı göstermenize yardımcı olur. Birden fazla konuyu tek sahnede izleyiciye sunmak istiyorsanız bu çekimi kullanmalısınız. Örnek olarak bir uzay sahnesinde mars gösterilirken, arkada güneşteki patlamalar ve uzay boşluğunda sürüklenen astronot gösterebilmeniz için uzak genel çekimi kullanılmalıdır. Uzak genel planı daha iyi şekilde anlatmak için diğer bir örnek ise, soyguncuların eylemlerini gerçekleştirmek için iki kişinin maskesini takmış ve kapıdan içeriye girmeleri izleyici için bir şey ifade etmez. Bir sonraki planınız uzak genel çekim olduğunda Amerika'nın en büyük ve bilinen caddesindeki bankayı soymak için eylemlerini gerçekleştirdiğini görürüz. Soyguncularda ki bu cesaret izleyicide farklı bir heyecan oluşturacaktır. İzleyici büyük bir merakla olayların karışmasını bekleyecektir.

Şekil 2. 1: Uzak Genel Plan

Genel Plan

Genel plan bir önce bahsettiğimiz plana göre içinde bulunan durumu izleyiciye daha ayrıntılı bir şekilde görselleştirilir. içerisi ya da dışarısı genel olarak gösterilmekten ziyade daha ufak bir eylem bu planda gösterilir. Örnek olarak okyanusta seyir eden bir gemide bulunan mürettebat ya da sahilde yürüyüş yapan bir insan verilebilir.

Genel çekim planının da uzak çekim planına göre senaryo alan oyuncular gözle görülür biçimde belirgindir. Genel çekim planına başlanmadan içinde bulunan sahne ile ilişkisi olan nesne ya da canlının ilişkisi bu çekim tekniği ile izleyiciye sunulur.

Şekil 2. 2: Genel Plan

Boy Çekim

Genel ve uzak planlardan sonra gelen ve en fazla kullanılanlar arasında olan üçüncü teknik ise boy çekimdir. Filmlerde en fazla izleyiciye sunulan görsel oyuncu görselidir. Yukarıda bahsettiğim gibi uzak genel ve genel çekimlerinden sonra gelen bu boy çekimlerinin oyuncuya kilitli çekim planı olduğu görülür.

Boydan olan çekimde gösterilen insanın kafası ile ayakları arasında kadrajda hafif boşluk bırakılmalıdır. Burada seyirciye verilmek istenilen görüntü sahnedeki insanın yaptığı eylem ile birlikte giydiği kıyafet boyu kilosunu gibi özelliklerini yansıtmaktır. Örnek olarak spor yapan bir birey verilebilir kaslı vücudu ve kaldırdığı ağırlık gösterilebilir ya da bir basketbolcunun boyunun uzunluğunu yansıtmak için yanındaki normal boylarda olan bir birey ile aynı çekim planında yer alması verilebilir.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli olan durum alt ve üst aralıklardır. Sinemanın meydana çıkmasından sonra kullanılan teknikler ve ortaya çıkan görseller göz önünde bulundurulduğunda değişilmez ölçüler oluşturulmuştur. Bundan yola çıkarak görüntünüzde ki oyuncunun ayak ile çekim planınız arasında bir parmak boşluk var ise kafasının ile çekim planınız arasında iki katı boşluk olmalıdır. Yani ayaktan itibaren bir parmak boşluk bıraktıysanız kafa tasından itibaren iki parmak boşluk bırakmanız gerekmektedir.

Şekil 2. 3: Boy Plan

Diz Çekim

Çok basit bir şekilde açıklamak gerekirse diz çekim, planınızda bulunan insanın dizlerinden baş tarafının konu alındığı çekim biçimidir. Diz çekim tekniği çok fazla Amerika sinema piyasasında öne çıkmıştır. Sinemanın ana kısmını meydana getirmekte büyük emekleri olan eski Sovyet kesiminden olan yönetmenler tercih etmemişlerdir. Hatta diz çekim tekniği Sovyet yönetmenlerin çekim teknikleri arasında yer almaz. Boy çekim tekniğinin ardından Sovyetlerde bel tekniği kendini göstermektedir. Diz çekim tekniğinin doğuşu ve daha fazla Amerikan senaryolarında kullanılmasının tek bir açıklaması var oda western yapıtlarıdır. Amerikan Kovboy filmlerinde bel plan tercih edildiğinde silah gözükmez. Bir kovboyunda en önemli parçası silahıdır. Bundan dolayı silahında gözüktüğü diz çekim tekniği Amerikalı yönetmenlerinin daha fazla işine gelmiştir. Bahsettiğimiz bu çekim tekniği tabiri caiz ise resim'e daha büyük bir çerçeveden baktığımızda görsellik anlayışımıza pek hitap etmediğini görürüz, senaryoya uygunluğundan dolayı seçilmiş bir plan biçimidir.

Bugünkü Hollywood sinemasına ya da başka bir film pazarında oluşan silahlı soygun ya da elindeki pençeleri ile göz önünde olan kurt adamı gösterecek olduklarında bu plan kullanılabilir. Bu planda gösterilmek istenilen nesne bel çevresinde ve yukarısın da olduğu için kafa boşluğuna bir standart konulmamıştır.

Şekil 2. 4: Diz Çekim Planı

Bel Çekim

Bel çekim tekniği insan vücudunun belinin bir karış alt tarafından, kafa tasının üst tarafına uzanan bir plandır. Piyasada bu plana 1/2 olarak adlandırılır. Bel çekim tekniğinde dikkat edilmesi gereken unsurlardan biri ön yada arka tarafına konumlandırılmış nesnelerin, kadrajda gözümüze güzel gelecek şekilde konumlandırılmasıdır.

Bel çekim tekniği duygusal bir eylemin ön planda olmasından çok, göz önünde bulunan oyuncunun meydana getirdiği eylemi göstermek için tercih edilen bir plan biçimidir. Örnek olarak karşısındakine sinirlenip etrafındaki bir nesneyi fırlatmak isteyen insan verilebilir. Bel çekim tekniğinde karakterin etrafındaki nesneyi göstermek için ve fırlatacağı yöne doğru hafif boşluk verilmesi gerekmektedir. Nesneyi görüntüye yerleştirmek için kullanılan sağ ve sol boşluklar anons ya da sunum içinde kullanılabilir.

İki karşı, karşıya gelmiş karakterin birbirleri ile olan diyalogunu bel planda izleyiciye sunabiliriz ama bu bize yüz ifadelerinde meydana gelen mimikler gözükmeyeceği için sahnede verilmek istenilen mesaj ya da duyguyu yansıtmayacaktır. İkili planlarda bundan dolayı çok tercih edilmemektedir. Karakter bedensel bir hareket sergilediği planda tercih edilmelidir.

Şekil 2. 5: Bel Çekim Planı

Göğüs Çekim

Göğüs çekim biçimi göğüsün bir karış alt tarafından başlayıp kafa tasının üst tarafına uzanan bir plandır. Sahnede ki duygusallığı ön plana çıkartıp izleyiciyi duygusallaştırmak için tercih edilmektedir. Diz ya da boy çekim tekniğinden sonra göğüs çekim tekniğine geçilmesi sahnedeki duyguyu daha fazla ön plana çıkartmaya yetecektir.

Göğüs planda en fazla dikkat edilmesi gereken durum, dirseklerin görüntü dışında olmasıdır. Dirsekler görüntüde kesilmiş şekilde bırakılırsa izleyiciye, fiziksel olarak problemlili bir oyuncu gibi bir izlenim uyandırabilir. Göğüs planı çekerken dirsekleri kesmemek gerekir.

Şekil 2. 6: Göğüs Çekim

Omuz Çekim

Karakterin kollarının birleştği taraftan kafa tasının üst tarafına uzanan bir plandır. Burada oyuncu izleyici ile karşılıklıdır. Seyirciye yansıtılmak istenilen duygu ya da mimikler net bir şekilde ortadadır. Burada izleyici oyuncu ile duygularını yoğun bir şekilde paylaşabilir.

Omuz çekim tekniği tarafların birbirleri ile karşı, karşıya gelip konuştuğu ölçek, karşı açı ölçeğine yakındır. Bundan dolayı sinema filmlerinde en fazla karşılaştığımız çekim ölçeklerindendir. Bu ölçekte çevre faktörünün herhangi bir unsuru yoktur. Sahnede gerçekleşen konuşma veya mesaj vurgulanmak isteniyorsa izleyicinin ilgisini toplamak için en etkili yöntemdir.

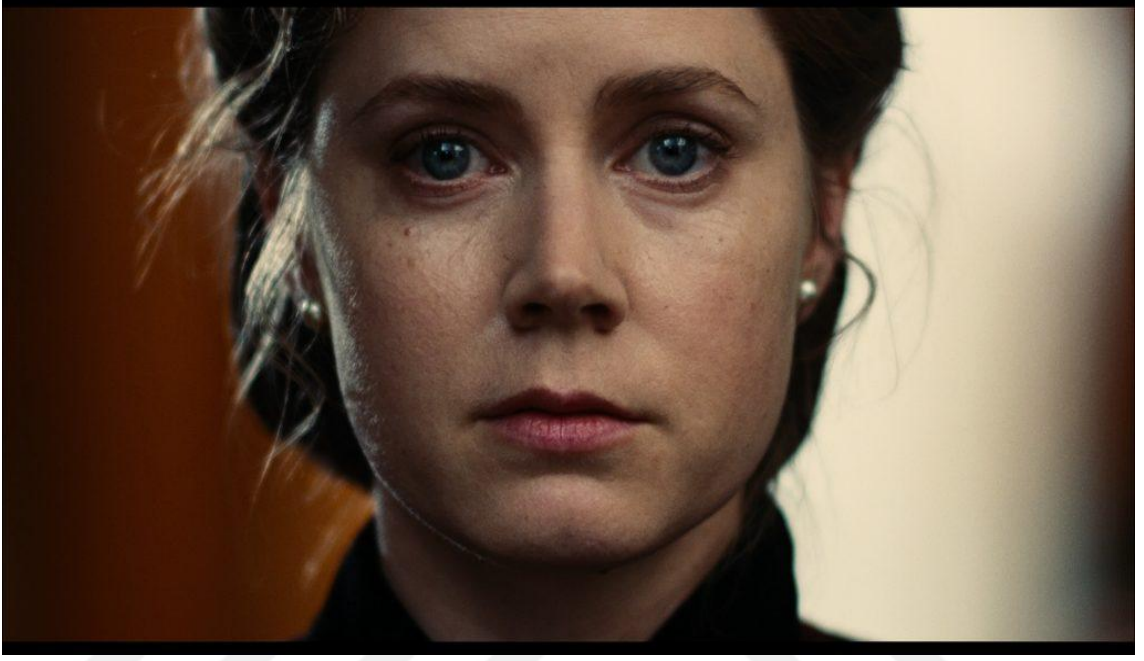
Şekil 2. 7: Omuz Çekim

Baş Çekim

İnsan suratının ekrana sığdırılması denilebilir. Karakterin yaşadığı duyguyu izleyiciye en iyi şekilde yansıtmak için kullanılan çekim tekniğidir. Baş çekim tekniğinde en önemli nokta çene tarafının görüntüden dışarıya çıkarılmamasıdır. Yapılan en fazla yanlışların başında bu durum gelmektedir. Bu çekim tekniğinde çene baş boşluğundan daha önemli bir yer almaktadır. Alının üst tarafı kesilebilir, fakat çene kesinlikle görüntüde yerini almalıdır.

Karşılıklı yapılan konuşmalarda görüntüye duygusal bir mimik verilmek istenildiğinde baş çekim tekniği kullanılmalıdır. Fazla kullanılmasından dolayı izleyiciye psikolojik açıdan bunalmış, sıkılmış duygularını verir eğer karakteriniz böyle bir karakter değil ise

çok fazla bu tekniği kullanmamalısınız. Baş plan tekniği televizyon ve internet ortamında kullanılır bu ortamlar genelde küçük ekranlarda seyredildiği içindir. İnternet ve televizyona göre daha büyük ekranlar kullanılan sinemada baş çekim tekniği daha az tercih edilmektedir.

şekil 2. 8: Baş Plan

Yüz Çekim

Bu çekim tekniğinde oyuncularını göz tarafları verilmektedir. Beş çeşit duyu organımızdan biri olan göz ruhumuzun içinde bulunduğu psikolojik durumu ekrana en iyi şekilde yansıtacaktır. Karakter herhangi farklı bir çaba sarf etmeden sadece gözleri ile içinde bulunduğu psikolojik durumu ekrana yansıtacaktır. Sahnenizde seyircinin karakteriniz ile birebir kalmasını istiyorsanız yüz çekim tekniğini kullanmalısınız.

Şekil 2. 9: Yüz Çekim

Detay Çekim

Detay plan biçimi sahnelerinizde bulunan herhangi bir nesne ya da canlının yansıtılmak istenilen özelliğine dikkat çekmek için kullanılan bir çekim biçimidir.

Bu çekim biçiminde daha önceden bahsettiğimiz çekim biçimlerinde göremeyeceği detaylar ön plana çıkartılır. Görüntünüzde yer almayan fakat öykünüzün ilerlemesinde önemli bir yere sahip olan nesneler için kullanılmalıdır. Örnek olarak çok küçük bir örümceğin genç çocuğu ısırması ve çocuğun örümcekten aldığı zehir ile örümcek adama dönüşmesi verilebilir. Bu çekim tekniği senaryoda bir plandan diğerine geçerken araya konulabilir. Örnek olarak yüksek katlı bir apartmandan dışarı çıkacak olan karakterin kapıdan çıktıktan sonra sokağa çıkması arasında bir zaman dilimi vardır ve siz araya bir çekim planı koymazsanız izleyicinin gözüne zamanda atlama gibi gelecektir. Bu planların arasına masa üzerinde unuttuğu karakterinize sokakta lazım olacak herhangi bir objeyi çekerek koyabilirsiniz.

Şekil 2. 10: Detay Çekim

Amors Çekim

Amors plan biçimi karşılıklı konuşmaların yapıldığı ve konuşan karakteri karşısındakinin omzundan gösteren plan biçimidir. Bu çekim tekniği daha çok karşı taraftaki karaktere söylenenlerin vurgulanarak yansıtılması durumunda kullanılır.

Amor plan biçiminde omuz veya göğüs planda yer almaktadır. Karşısında ki insan yarım olarak görülmektedir. Amors plan biçiminde üst ve alt açı kullanılmaktadır. Kameranızı üst açığa konumlandırırsanız konuşan kişi bastırılmış bir karakter sergiler. Tam ters açı olan alt açı ise konuşmakta olan oyuncunun daha güçlü olduğunu hissettirir.

Şekil 2. 11: Amors Çekim

3.2.3 Ses ve Müzik Neden Önemli ?

Sesin sinema yolculuğundaki başlangıcına bakacak olursak sinemanın ortaya çıkış zamanlarında kayıtlar bir makaraya yapılabildiğinden dolayı sessiz görüntüler izlenmekteydi. İzlenmekte olan film'e canlı performans olarak piyano sesi yardımcı oluyordu. Daha sonrasında teknolojinin ilerlemesiyle 1920 yıllarında farklı bir bant'a kayıt işlemi gerçekleştirilebilen sesin, çekilmiş olan görüntüler ile senkronizasyon'u sağlandı ve hem ses hemse görüntünün beraber yürütebildiği sisteme geçilmiş oldu. Sinema sektörünün başlarında görüntü ve sesin kullanılması sesin uzun seneler boyunca stabil şekilde ilerlemesine neden oldu. Sesin önemi aradan bir süre geçtikten sonra o dönemin yönetmenleri senaristleri tarafından görüntü kadar önemli bir unsur olduğu düşüncesi ortaya dolaşmaya başlamıştı. Ses konusunun daha fazla üzerine düşen yönetmenlerin filmlerine kattıkları yorumlar ile birlikte, ses 'in sinemada daha geniş bir yer kaplamasını sağlamışlardır. Biçimci kuramı savunan yönetmenler, ses unsurunu amaçları olan izleyenlerin algılarını yönetmek için kullanırken, tam tersi düşüncede olan yönetmenler, gerçeğin değişken yapısına uygun olarak olduğu gibi kullanmışlardır.

Günümüzün sinema sektörüne baktığımızda yüksek bütçede çekilmiş olan filmlerin başında Hollywood filmleri gelmektedir. Hollywood sinemasının şu anda çekilen filmlerde kullanılan ses teknolojisi ile geçmişteki eski ve sade dublaj teknoloji ses kullanımını incelediğinizde çok fazla bir farkın olmadığını görmekteyiz. Bundan dolayı sinemada ses önemi, bizzat tanımıyla ilişkili olmasından gelmektedir. Sinema sektöründe en fazla karıştırılan unsurlardan biri müzik kullanımı ile ses kullanımıdır. Müzik, duygu durumunu ifade eden bir yapıya sahipken ses'in gerçeklikle ortaya çıktığını görmekteyiz. Sinema tarihinin gelişmesinde emekleri büyük olan yönetmenlerin bu zamana kadar birçok konuda farklı şeyler denediğini görmekteyiz. Ses'in gerçekliğini kırmak için, ses'i müziğe yaklaştırmayı deneyenler olmuştur. Ses, görüntü ile beraber senkronizasyon'u sağlandığında sınırlandırılıyormuş hissettirse de, izlediğimiz görselde bize gerçekliği yansıtmaktan daha fazla bir alan tanımaktadır. Örnek olarak Cavell şu şekilde açıklamıştır: “Görüntü bizzat gerçeğe yönelir, bir bakıma baktığımız şeyi görürüz; yani görüntü doğrudandır. Fakat sesin gerçeğe doğru bir yönelmişliği yoktur. Çünkü sesin kaynağı görseldeki gibi bir doğruluk içermez. Bizler yalnızca baktığımız yerlerdeki sesleri duymayız. Bu açıdan sesin kaynağı her yerdir. Doğal olarak sinemada görüntü yaratımı gerçeklikle kırılamaz bir şekilde onun yansıması olarak yaratılırken ses, yoktan var edilir. Bir diğer anlamda yeniden oluşturulur.”

Cavell'in anlatmak istediği unsur, ortaya çıkan görüntü değişik şekillerde sesler kullanılarak yorumlanabilir. Görmediğimiz unsurların seslerini de duyma özelliğine sahibiz. Nitekim sinema sektörünü bırakıp gerçek hayatımıza baktığımızda bunun doğru olduğunu görebiliriz. Ortaya sadece görüntüler ile çıkarılmış bir sinema filmini farklı ses'ler kullanarak istediğimiz şekilde yorumlayabiliriz.

4. Tipografi nedir?

Tipografi Yunanca'da “typos” (form) ve “graphia” (yazmak) kelimelerinde meydana gelmiş typography kelimesinin Türkçesidir. Kavram; forma uygun olarak yazmak anlamına gelir. Yazı tipi, punto büyüklüğü, satır uzunluğu, satır arası boşluk ve benzer etkenlerin kombinasyonları ile yapılır. Harf ve yazınsal-görsel iletişime ilişkin diğer unsurlar görsel, fonksiyonel ve sanatsal düzenlemesi ve bu elemanlarla oluşturulan bir tasarım dili, anlayışdır. Reklam amaçlı her faaliyette; mesajı ikna edici kılan tipografi, vazgeçilmez bir unsur olarak öne çıkmıştır.

4.1 Grafik Tasarımında Tipografinin Önemi

Grafik tasarımda tipografinin önemi elbette ki ilk sıralarda yer almaktadır. Yazı içerik ve görsel olarak bir etkiye sahiptir. Resim, illüstrasyon veya renk kullanmadan grafik tasarımlar meydana çıkartmak yapılabilecekler arasında yer alır. Yazı ve tipografi, grafik tasarım ihtiyaçlarının karşılanmasında temel öğedir.

Sadece tipografik elemanlarla da oldukça etkili tasarımlar elde etmek mümkündür. Grafik tasarımda tipografi ile ilgili bazı basit kuralları göz önünde almalıyız. Örneğin başlık, alt başlık ve metin sıralaması sayfa üzerinde yaratılmaya çalışılan bir öncelik sırası düzenidir.

Bir tasarımda dikkat edilmesi gereken konular;

- Harf büyüklüklerini değiştirmek
- Yazı karakterlerinin farklılıkları ile ayırtırma sağlamak
- Aynı yazı karakterleri kullanılsa dahi bold veya italic gibi değişkenleri kullanmak gerekir.

4.2. Tipografinin Olmazsa Olmazları

- **Tutarlılık** - Herhangi bir tipografi çalışmasında yazı biçiminin, karakter aralığının, odağın, satır boşluklarının ve biçimlendirmenin tutarlı kullanımı kritiktir. Tutarlılık, çalışmanın profesyonel görünmesini sağlar ve okuyucularınızı biçimlendirmeye yönelik olarak değil de içeriğe odaklanmaya yönlendirir.

- **Hiyerarşi** - Metninizin okunması, daha doğrusu amaçlanan sırayla okunması önemlidir. İlk okunması gereken başlık, sonra yazarın adı ve ardından bölümler, hikayelerin okunması beklenir. Hiyerarşi, bilinçli olarak okuyucu içeriğe yönlendirir. Örneğin çok okunan yazarların kitaplarında yazarın ismi kitabın isminden daha büyük ya da aynı boyutta yazılır. Bunun nedeni, tasarımcının yazarın kitaptan bağımsız olarak ilgi çekecek bir hayran kitlesine sahip olduğunun farkında olmasıdır.

- **Hizalama** - Metnin görünümünün bir bütün olmasını sağlar. Soldan sağa hizalama okuyucuya görünmez bir çizgi ile okuma kolaylığı sağlar. Ayrıca genellikle acelemler tarafından düşülen bir hata olarak yazının ortaya hizalanması, okuyucunun metni okumasını zorlaştırdığı için uzun metinlerde tercih edilmemelidir.

5. Animasyon nedir ?

Animasyon, hayatımızın hemen hemen her tarafında görülmektedir. Son zamanlarda animasyonun kullanıldığı bir kaç yer;

- **Bilimsel canlandırma:** Hayatımızda bilimin yer aldığı konumu sorgulamaya kalkarsak, yaşamımızın bilime dayalı olduğunu göreceğiz. Sağlığımızın, düşüncelerimizin, psikolojimizin vb. ile ilgili internete girdiğimizde bilimsel bir açıklamaya rastlamamak mümkün değildir. Kimya, matematik, sosyoloji, siyaset bilimi gibi bilimin dallarını bilgisayar üzerinde yaptığımız animasyonlar ile daha belirgin hale getirmek mümkündür.

- **Eğlence:** Yaşadığımız çağın adının teknoloji çağı olduğu kulağıma defalarca gelmiştir. Eğlenmek veya hayatın getirmiş olduğu yoğun stresten kurtulmak için kullandığımız yöntemlerin başında oyunlar gelmektedir. Oyunların tanıtım videoları veya içeriğinde onlarca animasyon bulunmaktadır.

- **Eğitim:** İnsan hayatında eğitim en önemli unsurların başında gelmektedir. Her geçen gün ve dakika kendimizi daha fazla geliştirmenin yollarını aramaktayız. Eğitimimiz çocukluğumuzdan itibaren başlamaktadır. Hayata dair yaşamımızı devam ettirmek için öğrenmeye başladığımızda, animasyonlar hayatımızda yerini almaya başlar. En basit örneği bir çocuğa sayıları öğretmek için internette onlarca animasyonlu video bulabiliriz.

- **Mimarlık:** Animasyonun en fazla kullanıldığı mesleklerin başında yer almaktadır. Yeni bir ev aldınız ve içini yaptırmak istiyorsunuz bilgisayar programlarının yardımı ile iç dekorasyonunu yaptırmadan önce birden fazla tarz ve stil ile tasarlatırabilir proje bittiğinde nasıl bir hale geleceğini görebilirsiniz. Binanın, hatta daire içerisinde mobilya yerleşiminden oda ve duvarların dekore edilmesine kadar gösterilebilmektedir. İnteraktif olarak kullanılan ve global olarak geçerliliğe sahip 4D Sinema, 3d max gibi programlar aracılığı ile anlatım, en yakın gerçeklik ile sağlanmaktadır.

- **Multimedya:** Hayatımızın her anında karşımıza çıkan multimedya bilgisayar animasyonları ile ayakta durmaktadır. Ortaya çıkartılan bilgisayar animasyonlar ile uygulamalar daha dikkat çekici ve eğlenceli hale getirilmektedir.

- **Mühendislik:** CAD(Computer Aided Design) Türkçesi bilgisayar destekli tasarım anlamına gelir, mühendislik tasarım için kullanılan CAD yazılımları bulunmaktadır. En bilinenleri CATIA, Solidworks, AutoCAD, Inventor, Unigraphics, NetCAD , ArchiCAD gibi yazılımlar ile üretime başlanılmadan önce animasyonu gerçekleştirilen ürünü, otomobili veya parçasını canlandırabilirsiniz. Uçak ve otomobil sanayisinde oldukça fazla kullanılmaktadır.

- **Reklam Sektörü:** Bilgisayarların en yoğun şekilde kullanıldığı sektörlerden biride Reklam sektörüdür. Reklam sektöründe kullanılan animasyonların hedef kitle üzerinde kalıcılığının arttırıldığı kanıtlanmıştır. Reklam sektörü de yapılan bu animasyonlarda daha fazla canlılık göstermektedir. Örnek vermek gerekirse; Hareketsiz olan diş macununun animasyon kullanılarak hareket ettirilmesi ve satış pazarının hareketlenmesi gibi.

- **Sinema:** Hayal gücümüzü, hayatımızın bize verdiği imkanlar ile gerçekleştiremeyeceğimiz unsurlar, animasyonlar ile gerçekleştirebiliriz. Film sektörü de animasyonların en fazla kullanıldığı bir diğer sektördür. Yapılan işlere örnek vermek gerekirse Jurassic Park

gibi filmlerde animasyon teknikleri kullanarak dinozorlar yaratıp insanlarla iletişim haline geçirmek verilebilir.

- Televizyon: Televizyonun hayatımızdaki önemini hepimiz biliyoruz. Televizyon sektöründe animasyona oldukça fazla rastlarız. Örneğin; Televizyonda sunulan hava durumları yeşil bir duvar önünde çekilmekte üzerine koyulan hava durumu görüntüleri yapılan animasyonlar ile televizyona yansıtılmaktadır.

- Uzak Çalışmaları: Önümüzdeki çağın uzak çağı olduğu söylenilmektedir ve bu bize televizyon veya internet ortamında çeşitli animasyonlarla yansıtılmaktadır. Uzaya gönderilen uydular, robotlar, roketlerin işleyişleri ve tanıtımları animasyon filmleri ile gösterilmektedir.

- Video: Günümüz internet videolarında hepimiz animasyon ile karşılaşılıyor veya çektiğimiz görüntüleri sanal ortama yüklerken cep telefonumuzdan bile ufak tefek animasyonlar ekleyebiliyoruz.

5.1. Web Animasyon

Web animasyon, diğer yerlerdeki animasyonlardan farklı çalışmaz. Animasyon arka arkaya gösterilen statik fotoğraflardan meydana gelir. Her geçen gün bazı şeylerin hızı daha fazla artıyor. İnternet ortamında da artan kare hızları animasyonun akış hızını da hızlandırmaktadır. Teknoloji çağında olmamıza rağmen ülkemiz web teknolojisi yavaş olabiliyor. Hızlı çalışması gereken animasyonlar ile web uyumsuzluğu olursa ekran donabiliyor.

Client Pull, server push, animated GIF's ve shockwave multimedia plugin'lerin içinde bulunduğu farklı izler kullanılarak animasyon meydana çıkartılabilir. Client pull herhangi bir internet sayfasından indireceğiniz bir doküman için kullandığınız internet explorer, chrome ya da mozilla gibi tarayıcınıza yol gösterebilir. Bahsedilen içeriğin anlaşılması için bir örnek vermek gerekirse bu slayt gösterisi gibidir, web sayfaları belirli zaman dilimleri ile gösterimi gerçekleştirir. Client pull animasyonun bir kısmını yüklemek yerine, komple sayfayı yükler ve bu beraberinde yavaşlık ve akıcılığın bozulmasını getirir.

Animated GIF's, fotoğrafa "yuvarlanan" bir seri grafiksel görsellerdir. Diğer gif 'ler gibi tarayıcıya yüklenir, hareket hissini sizde uyandırmak için seri şeklinedirler.

Animated GIF'lerin hız bakımından yararları vardır. Çünkü internet yerine müşterinin kendi bilgisayarına gizlenmiş fotoğraflar hafızadan yüklenirler. Web sayfaları animasyonlara basit türden hareket sağlamaktadır.

Macromedia's Shockwave plug-in'leri kullanarak karmaşık bir animasyon ortaya çıkartmak mümkündür. Shockwave, Macromedia'nın popüler Flash, Director ve Authorware programları ortaya çıkan multimediyayı oynatır. Shockwave animasyonlarını, bilgisayarınıza Shockwave plug-in yükleyip kurmadan oynatamazsınız. Web animasyonlarında yüksek oynatım performansı Macromedia Flash ile elde edilir.

5.2. Flash Nedir?

Farklı şekilde animasyonlar hazırlayıp aralarında ki iletişimi ve etkileşimi en iyi şekilde düzenleyebileceğiniz programdır. Son versiyonunda ortaya çıkmış olan cgi, php, asp dillerini kullanarak haberleşebilirsiniz.

Grafik tasarımı işinde en önemli unsurların başında gelen şey çözünürlüktür. Yaptığınız işlerin başarılı olmasını istiyorsanız çözünürlüğünüze dikkat etmelisiniz. Illustrator gibi programları kullanırken ortaya koyduğunuz grafikleri daha yakından incelemek isterse- niz, yaklaştıkça görüntünün bozulduğunu göreceksiniz. Anlamayanlar için açıklayıcı olmak gerekirse görüntüleriniz yuvarlak hatlara sahip olması gerekirken kare, kare gözükebilir. Bu- nun sebebini kendinizde aramayın çünkü çoğu zaman bu problemler kullandığınız grafik programlarından kaynaklanmaktadır.

Başka bir bakış açısıyla bakmak gerekirse windows ile grafik programının ara- sındaki uyumsuzluktan kaynaklanıyor olabilir. Yani görüntünün en ince bölümü için tanım- lama yapması gerekmektedir. Kısacası noktaların tanımlanması ve birleştirilmesi ile beraber çıkan görüntü grafikdir.

Grafiğin uzunluğu, doğrultuda ilerleyen bir yönü hatta başlangıç noktası varsa bunun adına vektörel grafik diyebiliriz. Bu yaptığımız tanım birebir vektörel grafiğin tanımına uymasa da büyük olanlarının genel tanımı olarak adlandırılabilir. Bahsettiğimiz bu unsurlar vektörel grafiklerin içinde bulundurduğu çeşitlerini bize yansıtmaktadır bunları anlatarak bir bakıma grafiği anlatmış oluruz. Bilgisayarınız vektörel olan bu grafikleri özellikleri ile tanım-

layacaktır. Bu unsurun size getirdiği başka bir yarar ise bilgisayarınızda daha az yer kaplayacağı için daha hızlı çalışmasına olacak sağlayacak olmasıdır.

Üzerinde çalıştığımız iş nokta nokta belirgin olmadığından dolayı photoshop, illustrator vb. kullandığımız programlarda karşınıza gelene görüntüde kareleşme görmeyeceksiniz ,olması gerektiği gibi nesnelerinizin köşeleri yuvarlak hatlara sahip olacaktır.

Nesnemiz bir noktada belirgin olmadığından dolayı, zoom işlemi gerçekleştirildiğinde renk, uzunluk vb. unsurlar grafik görünüşündeki netliği kayıp olmadan size kendini gösterecektir.

5.3. 3D Animasyon

Yaşadığımız çağın adının 'teknoloji çağı' olduğundan bahsetmiştik. Her geçen gün teknoloji hayatımızdaki yerinin sınırlarını geliştirdiğini görmekteyiz. Geniş bir pazara sahip olan sinema sektöründe ön plana ve gişe hasılatları yüksek olan filmlere baktığımızda 3d animasyon kullanılan filmleri görebiliriz. Buna örnek olarak Avatar filmi verilebilir. Avatar filmi sesini duyurarak 3d filmlerin başında gelmektedir. Çok fazla ilgi uyandıran filmin yapım süresi uzun seneler almıştır. Bir diğer sektör ise bilgisayar sektörüdür bilgisayar ortamında kullanılan oyunlardaki performans geliştirmeleri için, kullanılan 3d programlarının gün geçtikçe geliştiğini görmekteyiz.

3D animasyon uygulama sırası şunlardan ibarettir: Storyboard (hikaye belirlenir), modelleme yapılır, animasyon ortaya çıkarılmaya başlar, shading (yüzey özelliklerinin belirlenmesi) ile son bulmaktadır.

5.4. İllustrator ve Tarihçesi Nedir ?

Grafik tasarımın ilk sıralarında yerini almış olan Illustrator, Adobe firmasının 1987 senesinde Apple'ın Macintosh'u için yayınlanan vektörel çizim yazılımıdır.

Programlama dili olarak C++ tercih edilmiş olup, sağladığı kolaylıklar ile tasarımcıların gözdesi olmayı başarmıştır. Bunun yanı sıra çizim özellikleri ile ön plana çıkan yazılım olan Illustrator'ün kıyasıya mücadele ettiği rakibi Macromedia şirketinin geliştirdiği Freehand programıdır. Tabii ki Adobe, 2005 yılında Macromedia'yı satın alma adımlarını

atınca profesyoneller, Adobe'nin Freehand'ı geliştirmeyeceğini düşünüp hızlı bir şekilde Illustrator'a yönelmeye başlamıştır.

Şekil 3. 1: Illustrator Programı

Adobe Illustrator'un hem Windows sürümü hem de Mac İOS sürümü bulunmakta ve Adobe Creative Suite paketiyle kullanıcılara sunulmaktadır. Söz konusu paketin içerisinde yer alan Photoshop, Acrobat Prefessional, InDesign programları Illustrator ile muhteşem bir uyum içerisinde çalışır. Sanal dünyada AI veya Ai biçimli dosyalara denk geldiğinde bu dosya biçiminin Adobe Illustrator'un ön tanınımı kayıt biçimi olduğu bilinmelidir.

Bu bağlamda Adobe Illustrator, dokuzuncu sürümünü piyasaya sürdükten sonra köklü bir değişime adım attı. EPS tabanlı eski yapıdan kurtulup, PDF tabanlı daha modern yapıya geçmiştir.

5.5.Grafik Tasarımda Resmin Önemindeki Etkenler;

Bir tasarımın hammaddeleleri şunlardır;

-Çizgi: Düz ya da kıvrımlı, sürekli ya da kesik, grenli ya da keskin özelliklere sahip olabilir. Çizgiler, karakterine ya da konumuna bağlı olarak bazı mesajlar iletebilir.

- Düşey çizgi: Saygınlık

- Yatay çizgi: Durgunluk

- Kıvrımlı çizgi: Zafer

- Diyalog çizgi: Canlılık

-Ton: Kişilerde üç boyutluluk izlenimi oluşturmak için vurgulanmak istenen yüzeyin ışık yardımıyla dokusunun gösterilmesidir.

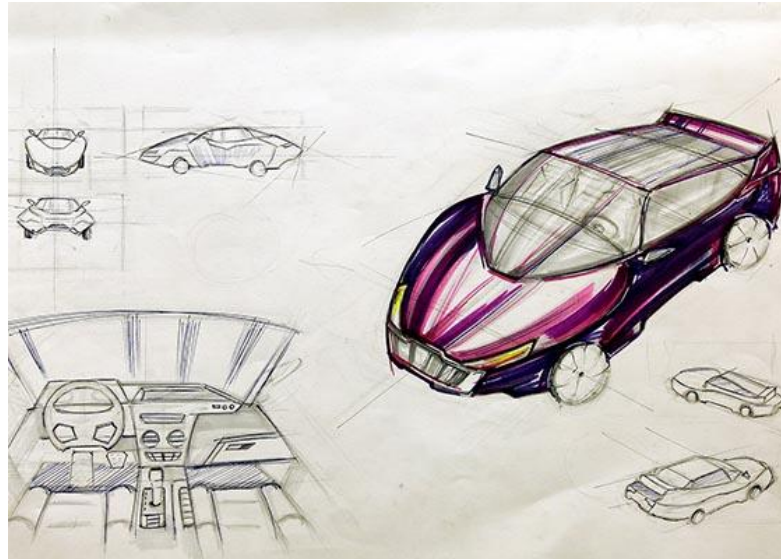
-Renk: Psikolojik anlamlarına göre kişide farklı duygular uyandırabilir.

-Doku: Yüzey üzerindeki tekrarlara dayalı biçimsel bir düzendir.

-Biçim: Çizgilerin bir arada oluşu, tek bir çizgi içerisindeki dönüş ve kıvrımları ile değişik tonların oluşturduğu yüzeylerdir.

-Ölçü: Görsel unsurların belirli bir düzende olması gerekliliğidir.

-Yön: Bir tasarım üzerindeki çizgiler ve noktalar değişik noktalara yönelerek bir hareket oluştururlar. Tasarımcı vereceği etki doğrultusunda bu hareketi yönlendirmekle yükümlüdür.

Şekil 3. 2: Tasarımın Hammaddesi Çizgiler

6. Sanat ve Reklam ilişkisi

Reklam ve sanat ilişkisi sayesinde göz alıcı reklam çalışmaları ortaya çıkmıştır. Gerçekleştireceği reklam çalışmasını harmanlayarak ortaya çok ince bir çizgide gerek mizah gerekse de hiciv oluşturan sanatsal reklam çalışmaları mümkün olmaktadır.

Sanat, insanlığın var olduğu tarih kadar eskidir ve insanın kendisini ifade ettiği bir araç olarak kullanılmıştır. Birçok yaratıcı ve sanatçı resmi bir konuşma biçimi olarak tanımladı, kelimeler olarak değil de bir dil olarak gördü. Birçok sanat eseri, genellikle topluma ilişkin keskin iç görüler sağlayan farklı perspektifler sunar. Reklam ve sanat ilişkisinin kurulması sayesinde göz alıcı reklam çalışmaları ortaya çıkmıştır.

Sanat ve reklamcılığın birbirine zıt olduğunu, tamamen farklı şeyleri sembolize ettiğini düşünmeye de meyilli olabiliriz. Bu zaman zaman doğru olabileceği halde, ilişkileri bundan çok daha karmaşıktır. Reklam ve sanat, sürekli olarak kabul etmeme eğiliminde olduğumuz şeylerde birbirleri ile iç içedir.

Orta çağ Avrupası'na kadar olan süreçte büyük sükseler yapan sanat dalları ile endüstriyelleşmenin hızlı çıkışında reklam materyalleri, her türden sanat akımını taklit etmiştir. O zamandan günümüze dek konvansiyonel reklamcılık denilen geleneksel reklamcılık, sanatı taklit ederek kitlelere ulaşma yöntemini halen benimsiyor. Aşağıdaki markaların reklam afişlerini inceleyerek bu düşüncenin hala benimsendiğini anlayabiliriz.

Şekil 4. 1: Dondurma ve Külâh

Fransa Sağlık Bakanlığı çocuklarda erken yaşta görülen obezitenin nedenini tek bir karede ifade edebilmek adına tasarladığı reklam afişi.

Şekil 4. 2: Diş Şeklinde Tarihi Yapı

Sanat ve reklam ilişkisi bazen uzlaşmaz, hatta sömürücü olarak kabul edilir. Ancak yirminci yüzyılın sanatı, sanat ve reklam arasındaki uzlaşmanın olmayacağı boşluğunu kapatıyor. 1940 yıllarında, Jell-O ve Orange Crush için Rockwell tiyatrocü illüstrasyonları sanatı ve reklam dünyasını geri dönülmez bir şekilde değiştirdi. Bu reklam görselinde ise hedeflenen amaç yaratıcı bir şekilde tasarlanmış.

Şekil 4. 3: Duvara Yapılmış Olan Pencere

Sanatta Empresyonizm akımının etkisi nedeniyle Fedex kargo taşıma firmasının yeni hizmetini bu sanat dalını kullanarak sanat ve reklamın iç içe prensibinde tasarladığı bir basılı afiştir.

Şekil 4. 4: Topuklu Ayakkabı

Dijital reklam patlaması ile Mastercard gibi şirketler 2019'da en iyi dijital basılı reklamları yayınladılar. Tüm gözlerin dijital olan şeylere bağlı olduğunu düşündüğünüzde, yenilikçi bir dijital reklam ve içerik üretmenin, gerçekten çok önemli olduğunu hatırlatan bir sıçrama yaratıyor. Basılı reklamcılık 2019'da oldukça etkili oldu ve herhangi bir çevrimiçi reklam gibi etkili bir şekilde tüketicinin dikkatini çekebildi.

7. Türk Adet, Gelenek ve Görenekləri

- Doğumla İlgili Gelenekler

Yörede, kadının ilk doğumuna önem verildiğinden daha çok, ilk bebeğe özenilmektedir. İkinci, üçüncü olarak dünyaya gelen bebeklerin ilk dünyaya gelen bebeğe nazaran hazırlık aşamaları daha özensizdir. Dünyaya gelen bebek taraflar kanlı bıçaklı olsa dahi bebeğin doğduğu haneye çocuk görmeye gidilir. Doğum için alınan hediyeler özenle hazırlanır ve ziyarete gidildiğinde verilir.

Şekil 5. 1: Yeni Doğum Zamanı

Bebek iki yaşına yaklaştığında ve dişleri damağında belli olduğunda 'Diş Dirgiti' adet yerine getirilir.

- Sünnet Düğünü

Sağlık sorunu olmayan, gelişimini yaşının gerektirdiği gibi tamamlayan erkek evlatları için sünnet töreni organizasyonu meydana getirilir. Eski zamanlarda iki ile on üç yaş aralıklarında yapılan sünnetler günümüzden doğumdan kısa bir süre sonra da gerçekleştirilebilmektedir. Sünnet düğünü öncesi köye ve şehir merkezine düğün kartları dağıtılır. Sünnet töreni ile ilgili ön hazırlıklar yerine getirildikten sonra asıl düğün hazırlıklarına başlanır.

Sünnet törenleri iki ayrı gün şeklinde meydana getirilmektedir. Birinci gün sünnet olacak çocuklar davul zurna ile dolaştırılır daha sonrasında din'i koşullara uygun şekilde sünnet işlemi gerçekleştirilir. İkinci gün ziyarete gelenler genellikle 8:30 - 13:00 saatleri arasında gelir yemeklerini yerler. Yemeğin verildiği ikinci günün akşamında çocuklar geziye çıkartılır.

Şekil 5. 2: Sünnet Düğünü Fotoğrafı

- Askere Gönderme ve Asker Karşılama

Askere gidecek olan erkek birey sevk tarihine yaklaşık 15 gün kala yakın çevresinin düzenlediği eğlencelere katılır. Aile fertleri ve komşuları askere gidecek olan kişiyi evlerinde ağırlarlar. Birliğine doğru yola çıkmadan önceki akşam namazından kısa bir süre önce imam ve arkasında aile fertlerinden oluşan cemaat ile dua edilir. Dualar okunduktan sonra asker etrafındakilerle helalleşerek uğurlaşır. Askerin yola çıkacağı zamanın öncesinde aile fertleri, yakınları, komşuları köy meydanında veya otobüs garlarında buluşurlar. Askere gidecek olan bireylere para vermek bu adetin başında gelmektedir. Toplanıp askeri göndermeye geçtikten sonra davul zurna eşliğinde morali yüksek tutulmaya çalışılır. Asker yola çıktıktan sonra yakın aile fertlerine 'Allah kavuştursun' dileği iletilir.

Şekil 5. 3: Askere Gönderme Kutlaması

- Evlilik İle Alakalı Göreneklerimiz

Yapılacak olan evliliklerde yaş, sosyoekonomik durum gibi unsurlar önemlidir. "Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al" , "Kız anadan öğrenir bohça düzmeyi, oğul babadan öğrenir sohbet gezmeyi" lafları bunun göstergesidir.

Şekil 5. 4: Düğün Oyun Sahnesi

- Görücü usulü evlenme: Belirlenen herhangi bir gün iki tarafında anlaşarak ortak bir zamanda kız evine gidilir. Gelen erkek tarafının niyeti belli olsa da gerekli karşılama yerine getirilir. 'kız evi, naz evidir.' sözünden yola çıkarak kızlarını, damat adayına verecek samimiyetten uzak dururlar.

Eve dönülen akşamda kız ve ailesinin ortaya koyduğu hal ve hareketler değerlendirilir. Kız oğlana gösterilir ve karar verilir.

- Kız İsteme merasimi: Kız isteme merasimi erkek, kadın fark etmeden iki taraftan da gerçekleştirilebilir. Eski zamanlarda erkek tarafının yakın akrabaları kız isteme merasimi için kız evine giderlerdi. Yapılan kısa muhabbetten sonra "sizin tutmaç keseni, bizim kalem tutana uygun ve münasip gördük" diye söylenirken, bugünlerde "Allah'ın emri, peygamberin kavliyle kızınızı oğlumuza münasip bulduk, siz ne dersiniz?" söylenilerek kız isteme merasimine geçilir ve evlenecek olan erkeğin sosyal, ekonomik özelliklerinden bahsedilir. Kız evi ise "iyi geldiniz, hoş geldiniz ama kızımız küçük, borçluyuz, evimiz pek yalnız, çocuk da giderse elimiz ayağımız kuruyup kalacak" cevap olarak sunulur. Kızı isteyen erkek tarafı "biz sizi sıkmayız, hepsinin kolayı bulunur, kızın yeri iyidir, kaçırmayınız" tarzında gönüllerini

hoş edecek sözler söylerler. Kız tarafının cevabı pozitif ise "Allah nasip etmiş ise ne diyelim" veya "birkaç gün sonra cevap verelim" denilir.

Erkek evine bir kaç defa daha gidildikten sonra söz töreni yapılır. Kız tarafı erkek tarafına "mendil alma" bohçası götürülür. Sonrasında kız ile erkek evlenme yolunda ilk adımı atmış sayılır.

- Nişan merasimi: Erkek tarafının uygun olduğu bir gün belirlenip kız tarafına sunulur. Nişan, kız tarafının yaşadığı hane yeterli büyüklükte ise kendi hanelerinde değil ise düğün salonu gibi gelecek olanların ağırlanabileceği bir yer tutularak gerçekleştirilir. İki tarafında yakınları nişan yapılacak yerde buluşurlar. Erkek tarafı ekonomik durumuna göre takısını takar.

Erkeğin aile büyüklerinden biri nişanlanmakta olan erkek ve kızın adını dile getirerek nişan için yaptırılmış olan yüzükleri parmaklarına takar. Nişanlanan çiftler yakınlarının ellerini öperler.

- Düğün merasimi: Düğün hazırlıklarına on beş gün önceden başlanılır. Düğünler üç gün devam edebilmektedir. Düğünde yemek verilecekse önceden görev alacak olan mutfak ekibi ayarlanır. Davul zurna takımı bulunur. Kız tarafı yakınları kızları için elbiseler beğenir veya diktirir bunların masrafları erkek tarafına aittir. Köylerde yapılacak olan düğünlerde haber verilmesi için erkek tarafı düğün zamanını diğer yerlere duyurur.

Eski zamanlarda düğünler şu şekilde meydana gelirmiş:

- Yük Yığma: Erkek tarafının aldığı giysi,takı vb. gibi hediyeler pazar akşamı gelenlere gösterilir. İçlerinde yer alan gelin tarafı ile ilgili olanlar gelin tarafına gönderilir. Diğer gelenler başka sandığa konulur. "Yük Yığma" adı altında ziyarette bulunan kişilere kız tarafı aile fertleri hediyeler vererek geri gönderirmiş.

- Tel Hamamı: Erkek tarafı pazartesi günü yakın olan hamamlardan birini kiralamış. Gelenlere içeriye kadar eşlik edilir ve sabun kına verilirmiş. Gelin hamama geldikten sonra çalgılar ile hamama geçilirmiş. Gelin su ile durulandıktan sonra saç örtülür, zülüf kesilirmiş. Yemek verilerek akşam olacak olan kına organizasyonuna davetler verilirmiş. Kına

organizasyonunun başlaması ile "çekici" denen kadın kız tarafından yakını hamamda oyuna davet ederek geleneği başlatmış olurmuş.

-Gelin Hamamı: Çarşamba öğlen vaktinden, akşam vaktine kadar devam eden erkek ve kız tarafının aile fertlerinin bulunduğu geleneklerdenmiş. Gelinin yakın akrabaları yanında bulunarak ellerine kına çalarlar. Bazı yörelerde de evlendiğinin daha belirgin şekilde anlaşılması için erkeğinde avuç içine kına yakılmış. Oğlan tarafının yaptığı kına gecesi "semah gecesi" diye söylenirmiş.

-Gelin Çıkarma: Erkek tarafının önde gelen büyük aile fertleri ve diğer akrabalar perşembe sabahı evine gidilirmiş. Çeşitli eğlencelerle düğün alayı gelinceye kadar gelini eğlendirmeye heyecanını azaltmaya çalışılmış.

Gelin at'a bindirilip erkek tarafına gönderildiğinde karşılama merasimi yapılmış. Gelin duvağı gerdeğe kadar kaldırılmazmış.

-Gelin Ertesi: Gerdek gecesinden süre gelen iki, üç gün 'gelin ertesi' adı altında akraba ziyaretleri gerçekleştirilirmiş.

Bazı köylerde ufak tefek değişiklikler ile devam eden geleneklerden merkezi büyük olan şehirlerde büyük ölçüde bırakılmıştır. Çağrılar 'okucu' yerine davetiyeler ile gerçekleştirilmektedir. Nişan ve düğün organizasyonları büyük salonlarda yapılmaktadır. Hamam merasimleri ise unutulmuş durumdadır.

Günümüzde gerçekleştirilen düğünler iki, üç gün devam edebilmektedir. Cuma gününden hazırlıklara başlanır düğün evini pencerelerine Türk bayrağı asılır. Davul zurna ekibi bu haneye gelerek misafirleri eğlendirirler. Düğünde verilecek olan yemeğin hazırlıklarına başlanır. Düğünün diğer günü olan Cumartesi günü, yemekler misafirlere sunulur. Gelen misafirler karınlarını doyururlar. Yemeğe çağırılan misafirler hediyelerini verebilirler. Duruma göre kına geceleri cuma akşamı yapılabilir. Kına organizasyonunda geline ve etrafındakilere kına çalınır. Kuruyemişler verilir. Def ile eğlence ortamının sağlanmasının yanı sıra gelini ağlatmak için bazı hüznü türküler söylenir. Buna "gelin okşaması" adı verilir. Bu akşam güvey evinde de "semah gecesi" denilen birtakım eğlenceler düzenlenir. Düğünün son günü olan Pazar gününe "gelin çıkarma" adı verilir. Öğle namazından sonra gelin oğlan tarafının yakınlarıyla beraber kız evinden çıkartılır. Dualar okunduktan sonra gelin arabaya bindirilir.

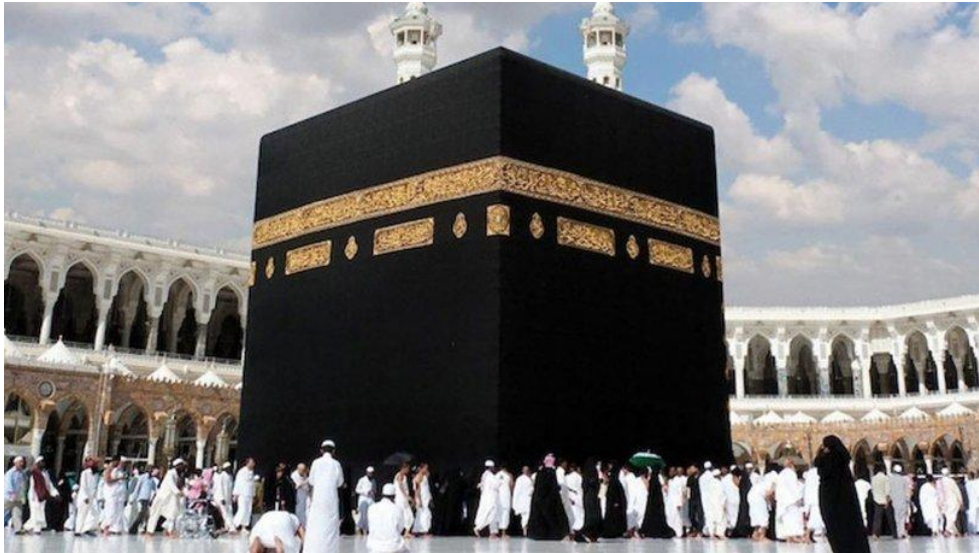
Gelin küçük yerlerde ise cami etrafında dolaştırılır, düğün konvoyu ile beraber turlara çıkılır. Gelin düğün arabasından inip erkek tarafının evine girerken güvey etrafındakilere para atar ve etrafındaki kişiler toplamaya çalışır.

Gelin evine geldikten sonra iki tarafında yakınları evi gezmeye başlarlar çeyizine bakarlar. Yatsı namazından sonra damat adayı yakın arkadaşları ile evine gelerek gerdeğe girer.

Pazartesi günü gelinin evinde "Erte" denilen organizasyon yapılır. Düğünden bir hafta sonra yeni evliler kızın ailesine el öpmeye giderler. Daha sonrasında kız ve erkek tarafları karşılıklı yemek organizasyonları düzenler.

- Hac Gelenekleri

Günümüzde hacca gönderme tarzları eskiye nazaran çok farklılıklara uğramıştır. Hacca doğru yola çıkılmadan on gün öncesinde hacı adaylarına dileyen, dilediği şekilde hediyesini sunabilir. Hacı adaylarının yakınları yola çıkmadan on beş, yirmi gün öncesinde yemeğe çağırırlar ve hacı yemeği verilir. Hacı adayları Isparta'da Ulu Camii'nin önünde bir araya gelerek otobüslere bindirilir. Hacılar hac elbiselerini giyerek yola çıkarlar. Otobüs ve arabaların üzerine Türk Bayrakları bulunmaktadır.

Şekil 5. 5: Mekke

Hacılar hac görevlerini yerine getirdikten sonra havaalanında ve ulu camii önünde karşılamak için insanlar bulunur. Hacı evine geldiğinde hacı ziyaretlerine gidilir. Ziyarete gelen misafirlere zemm, hurma ve hacı yağı ikram edilir. Akşam üstü gerçekleştirilen bu ziyaretlerde yüzük, tespih, takke gibi hacdan getirilmiş hediyeler verilir.

Hacılar durumları müsait ise bir hafta, on gün sonra "hac yemeği" verirler.

- Ölüm İle İlgili Gelenekler

Hayatını kaybeden kişi dini vecibelere göre toprağa verilme hazırlığına başlanır. Ölen kişinin yakınları konum olarak uzaktalar ise ölü toprağa verilmez, bekletilir. Aile yakınları ve akrabaları tarafından "katmer" yapılır. Baş sağlığına gelenlere verilir.

Şekil 5. 6: Cenaze Namazı

Cenaze tabuta yerleştirildikten sonra tabutun üzerine halı serilir, daha sonra serilen halı camiye yollanır. Cenaze toprağa verildikten sonra eve gelenlere pide ayran pişirilerek verilir. Ölüm zamanından sonraki hafta baş sağlığına gelenlere akşam yemeği verilir. Hayatını kaybeden kişinin yedinci günü pişi yapılarak, komşulara verilir. 52. günü de mevlidi şerif okutularak yemek pişirilerek dağıtılır.

- Bayram Gelenekleri

Yöre insanı örf ve adetlerine gönülden bağlıdır. Üç ayların gelişi ile orucunu tutup,namazını kılmaya özen gösterir.

Mübarek zamanlarda toplanılarak camilerin yolu tutulur. Evlerde "gece bekleme" adı verilen ibadetler yapılır. Mübarek zamanların geldiğini hatırlatmak için kandil

simidi dağıtılır. Esnaflar, bir araya gelerek irmik helvası yaptırıp sokaklarda topluma dağıtırlar.

Şekil 5. 7: Camii Görseli

Arife günü veya bayram namazından kılındıktan sonra mezarlıklara gidilip vefat eden aile fertlerini ziyaretlerde bulunulur. Dualar okunur. Müslüman olan herkes ramazan ayı boyunca oruç tutma ve namaz kılma ibadetlerini yerine getirmeye çalışır. Kurban bayramlarında sabah erken kalkılır maddi durum müsait ise büyük ya da küçükbaş hayvan kesilir. Sabah kahvaltıda kavurma yapıp bütün aile fertleri ile kahvaltı yapılır. Daha sonra mezarlıklara ziyarete gidilir.

- Mevsimlik Bayramlar

Mevsimlik bayramlar olarak Nevruz ve Hıdrellez bayramları kutlanır. Nevruz kutlamaları Alevi-Bektaşî inancına bağlı topluluklarda cem yapılarak başlanır. Hıdrellez gecesi (5 Mayıs'ı 6 Mayıs'a bağlayan gece) ise birtakım dileklerde bulunulur. Bolluk, bereket, kısmet, şans, sağlık gibi bazı dilekler tutularak, Hızır tarafından bunların meydana gelmesi istenilir.

Şekil 5. 8: Hıdırellez Kutlamaları

Hıdırellezin kutlandığı yeşillik alanlara gidilerek piknik yapılır. Yemekler pişirildikten sonra eğlenilir ve sohbetler muhabbet edilir.

Türk televizyonlarındaki reklamların yukarıda maddelere dökülmüş örf, adet, geleneklere bağlı kalarak yapıldığını görmekteyiz. Sonuçta ülkemiz ataerkil bir toplum içeren bir ülkedir. Bizden sonra gelecek olan nesillere örf, adet ve geleneklerimizi aktarabilmemiz için sadık kalmamız gereken toplumsal kurallarımızdır.

8. Sigara Reklamlarının Etkileri

1930 ve 1940 senelerinde sigara içme durumu toplumun her kesiminde kadın erkek fark etmeksizin popüler hale gelmişti. Sigaranın sağlığa ne gibi etkileri olduğu ile ilgili söylentiler artışını göstermekteydi. Sigara piyasası, akıllı bir hamle ile hekimlerin oynadığı televizyon reklam filmlerini ortaya çıkarttılar.

1950 senesinde tütün mamulleri üreten şirket sahipleri ve yetkilileri reklamlarını ve kampanyalarını tamamen hekimlerin üzerine kurmuşlardı. Bireysel doktorların, sigaranın zararlı olduğuna dair sağlık kanıtları ortaya çıkartıp söylemleri artmaya başlamıştı. Takvimler 1954 senesini gösterdiğinde toplum, sigaranın zararları hakkında artan sağlık belgeleri ile beraber gelen endişeleri yeterince zirve noktaya getirmişti.

Richard Joshua "R. J." Reynolds Amerikalı bir işadımı ve R.J. Reynolds Tobacco Company'nin kurucusuydu. Bir tütün çiftçisinin oğlu olarak babası için tütün işinde çalışmıştır. 1946 senesinde sahibi olduğu Rj Reynolds tütün firması o zamanın en fazla tercih edilen türün markası olan Camel için en büyük kampanyayı oluşturdu. Kampanyanın ortaya çıkış sloganı ise, "Doktorlar, en fazla Camel marka sigara içmeyi tercih ediyor." Yapılan bu reklam toplumun üzerinde büyük bir etki bırakarak önündeki altı senenin reklam içeriğini oluşturacaktı. "Üç önde gelen bağımsız araştırma kuruluşu" referans olarak gösterilen ve reklamın ulusal bir şekilde yapıldığını iddaa eden "tıbbın her bir branşını kapsayan" araştırmaları ve anketlerini bu konu üzerinde yoğunlaştırılmış yaklaşık 114.000 doktor'a göre en fazla tüketilen tütün markasının adı Camel olmuştur. Bu sonuçlar, "gelip geçici bir sav" olmaktan ziyade, "gerçeğin ta kendisiydi" diye reklamda vurgulanmıştır.

Bağımsız adı altında yapılan bu anketlerin kaynağı araştırıldığında Rj Reynolds'un sahip olduğu William Esty şirketi tarafından yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Yapılan bu anket sorularına verilen olumlu cevapları kendilerine verilen bir karton Camel karşılığında, tercih ettikleri sigaranın Camel olduğunu söyleyen hekimler olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Şekil 6. 1: Sigara Reklamı Görseli

“Daha Çok Doktor” reklam kampanyasında kullanılan yalan, yanlış verileri bir kenara bırakalım bu reklamlarda oynayan doktorlar içinde bulunduğumuz 21. yüzyıla gelindi-

ğinde dikkat uyandırdığı gibi komik gözükmeaktadır. Günümüz Amerika'sında sigaraya bağlı ölümlerin ilk sırada geldiği gözükmeaktadır. Bu durum insanı oldukça rahatsız eden bir durumdur. Bugünlerde yapılan araştırmalara bakılacak olursa Amerika'da bulunan hekimlerin yüzde dört'ten az olan bölümü sigara kullanmaktadır.

Endişelerin artmasıyla tütün şirketlerinin sektör kaynaklı kaygıları da çoğalmaktaydı. Tütün mamullerinin sağlık için oluşturduğu risklerin oranının yükseldiğine toplum inanmaktaydı. Hekimler o senelerde tek güvenilir kurtarıcı çıkar yollarıydı. Yirminci yüzyıla gelindiğinde Amerika toplumunun sağlık sektöründe çalışan doktor ve tıbbın kökleri sağlam kültürel bir otorite olarak karşımıza çıkmaktadır. Tütün mamullerini pazarlamaya çalışanların ise bu toplum otoritesi ile ilişkilerini taktir etmek gerekir. Bu araştırmalar yapılmadan önce sigaranın sağlığa zararlı olduğuna dair düşünceler ve kaygılar kendini göstermekteydi. Yirminci yüzyıla geldiğimizde sigara kullanmanın sağlık yönleri ile ilgili problemler kafaları karıştırmaktaydı. Bir çok hekim eski araştırmaların sonuçlarından tatmin olamamıştı sigara kullanımına bağlı olarak gelen akciğer kanseri, kalp ve damar hastalıklarını göz önünde bulundurarak düşünmeye başlamışlardı. Kanser oluşumunun sigaraya bağlı olup olmadığını tam olarak topluma yansıtmadıkları için insanlar sigara kullanımının kansere yol açıp, açmadığı konusunda büyük merak içindelerdi.

Ortaya çıkan bu kaygısal içerikli toplumsal problemlerden sonra tütün firmalarının önde gelen çalışanları, hekimleri işe alarak hatta sigara içmenin sağlığa yararlı olduğunu söyleyen bireysel kliniklerin, kararlarını televizyon'da toplumuna sergilemek gibi farklı şekilde satış stratejileri ortaya çıkarttılar.

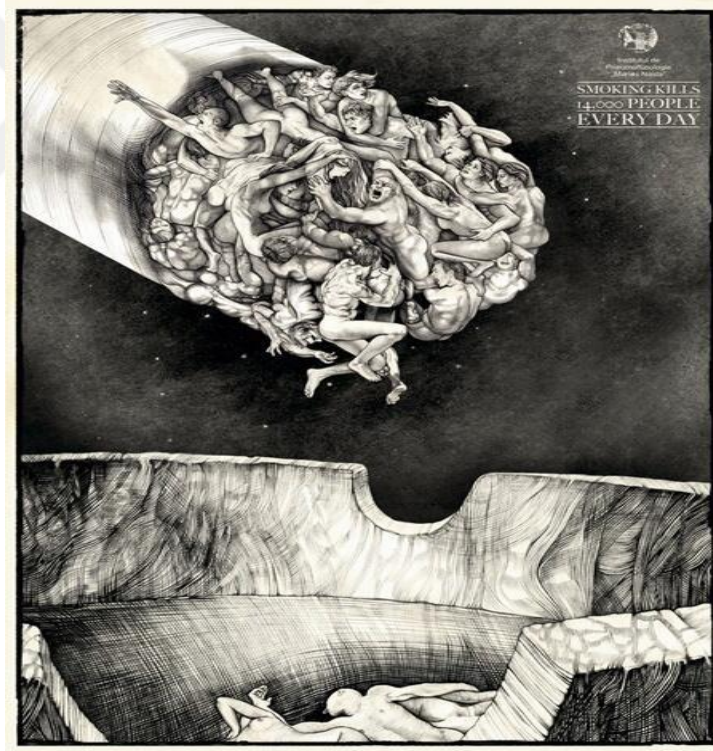
8.1. Sigara Karşıtı Reklamlar İşe Yarıyor Mu?

Türkiye'de 2012 senesinde yapılan bir tütün araştırmasına göre Türkiye'de sigara ve tütün mamulleri tüketenler; on beş yaş ve üzeri yaşlarda bireyleri yüzde yirmi yedi, erkek ve kadın olarak bakıldığında ise, erkekler yüzde kırk iki kadınlar yüzde on üç olarak karşımıza çıkmaktadır.

1987 senesinden günümüze gelen Dünya Sağlık Örgütü otuz bir Mayıs'ı "Dünya Tütüne Hayır Günü" (World No Tobacco Day) belirlemiş ve kutlamalarını gerçekleştirmektedir. Sigara kullanımının yaygın olduğu ülkeler arasında bulunan Türkiye'de

WHO üyesi ülkeler arasında yer almaktadır. “Dünya Sigarasız Günü” adı ile kutlanan bu günün en önemli etkinliği, yoğun sigara kullanan insanların yirmi dört saat boyunca sigara kullanmamaları için motivasyonlar sağlamaya çalışıyor. Sigara kullanımının beraberinde getirdiği akciğer, kalp ve damar hastalıklarına dikkat çekiliyor. Günümüze baktığımızda sigara kullanımının zararlarına dair bir çok önlem alındığını görmekteyiz. Bunlara örnek olarak izlediğimiz televizyonlarda gün içinde sürekli dönen kamu spotları sigara paketlerinin üzerine koyulan tütün mamullerinin kullanımına bağlı oluşan hastalık fotoğrafları örnek olarak verilebilir.

Yapılan araştırmaya göre ülkelerin aldığı bu önlemler olumlu olarak sonuçlanmaktadır. Global Tütün Araştırması yaptığı anketler ve araştırmalar sonuçları ortaya koymaktadır. Türkiye'nin içinde olduğu yirmiye yakın ülkede alınan önlemlerin sigara kullanımını gözle görülür biçimde azalttığı görülmektedir.

Şekil 6. 2: Dünya'da her geçen gün 15.000'e yakın insan sigara ve tütün mamullerinden dolayı hayatını kaybettiğini vurgulayan bir afiş.

9. Bir Türk Reklamı Olan Turkcell Emocanları

Turkcell operatörünün yeni canlarından olan Emocan ile artık tarife seçmek daha kolay bir hale bürünüyor. Televizyonlarda sıkça görmüş olduğumuz Turkcell Emocanlar ile artık Turkcell operatörü bu karakterler sayesinde 7'den 70'e bütün herkese hitap etmeyi hedeflemektedir. 6 farklı karakterden oluşan Emocan ailesinin her karakterinin farklı bir özelliği mevcut, kimisi sinemaya gitmeyi severken kimisi dışarı çıkmaz, hasta olmaktan korkar ve bazı şeyler için çok endişelidir. Yine her birinden biraz daha tatlı olan pamuk emocan ise müzik dinlemeyi, evde oturmayı, toplu taşıma araçlarını kullanmaya özen gösteren ve bol bol su içmeyi sever.

Yine müzik ile iç içe olan organik emocan ile sizlerde artık kendinize bir dost edinebileceğiniz hayali kahramanlar ile tarifelerinizi, paketlerinizi daha kolay bir şekilde seçebilmek için tasarlanmıştır. Gündeme geldikten sonra bedava internet, konuşma, sms gibi hediyelerle müşterilerin dikkatini çekmektedir;

Racon Emocan: Bakmayın kızgın olduğuna, aslında çok yumuşak kalpli olan Racon Emocan, Turkcell ile çalışmayı tercih ettiyse vardır bir bildiği. Turkcell'in yeni reklam yüzlerinden olan Racon Emocan genel olarak, bilardo, tavla oynamayı sever. Mahallenin ağır abisi olan Racon emocanın bir diğer sevdiği spor ise maça gitmek. Spor ile uğraşanların tercih edeceği bir emocan.

Şekil 7. 1: Racon Emocan

Sefa Emocan: Keyfine diğerlerinden daha düşkün olan Sefa Emocan gibi sizlerde yemek yemeyi, dizi izlemeyi ve bol bol internete girmeyi çok sever. Sefa Emocan'ın en yakın arkadaşları ise internet ve yemektir.

Şekil 7. 2: Sefa Emocan

Zeki Emocan: Kaliteden ödün vermeyen Zeki Emocan ile tanışmanın tam zamanı, sizlerde çok hesabını iyi yapanlardan iseniz o halde Zeki Emocan'ın en yakın arkadaşı siz olabilirsiniz. Zeki Emocan, hesabını iyi bilendir.

Zeki Emocan, kaliteden ödün vermez ve karşılaştığı her olay için akıllı bir çözüm sunar.

Şekil 7. 3: Zeki Emocan

Organik Emocan: Doğal olmayı seven Organik Emocan gibi sizlerde insanlara saygı duymayı seviyorsanız, doğada sessiz sakin araba seslerinden uzak bir şekilde yürümeyi seviyorsanız, çimler biçildikten sonra ortaya çıkan o nezih kokuyu ölesiye çok sevenler için tasarlanmış emocan.

Şekil 7. 4: Organik Emocan

Pamuk Emocan: Her zaman iyi kalpli olmayı seçen Pamuk Emocan, diğer emocanlar arasında en iyi kalplilerden. Pamuk Emocan, kötülük nedir hiç bilmez ve ona göre bütün olaylara pozitif bakar ve olayların karşısında üstünlükle gelir.

Şekil 7. 5: Pamuk Emocan

Tıstıs Emocan: Tıstıs emocan biraz bazı konular için endişeli ve bir o kadar da bazı konular için korkuları var. Karşına çıkan her olayın üzerinden başarılı bir şekilde gelebilen tıstıs emocan her ne kadar biraz ürkek biraz endişeli olsa dahi arkadaşları onu asla yalnız bırakmaz, o da arkadaşlarını asla satmaz.

Şekil 7. 6: Tıstıs Emocan

Yukarıda gördüğümüz karakterleri dikkatli bir şekilde incelediğimizde her birinin Türk toplumundan bir karakteri yansıttığını görebiliriz. Tasarımcıları bu emoji ile kullanıcıların hangi özellikleri, kendini yansıtıyorsa onu tercih etmesi sağlanmak istenmiştir.

10. Bir Dünya Markası Olan Arçelik. Çelik ve ÇelikNaz İlişkisi

1950'li senelere bakıldığında buzdolabı diye bir unsur olmadığını görmekteyiz. O zamanlarda yaşayan insanlar yiyeceklerini bozulmamaları için kiler gibi ufak odalarda saklamaktaydılar. Frigidaire denilen zamanın soğutucuları çok az evde de olsa bulunmaktaydı. Tarihler 1 Ekim 1954'ü gösterdiğinde Vehbi koç ve Lutfi Doruk ortaklığından meydana gelen madeni eşya üretimi adı altında bir marka ortaya çıktı.

1956 senesine gelindiğinde Sötlöce İstanbul üretim tesislerinde gerekli bütün ekipmanlar hazırdr. Üretime, ev için gerekli olan araç gereçlerin üretilmesi konusunda karara varılarak başlanır. Öncelikle soba üretilmiştir daha sonrasında çamaşır makinesi üretimine başlanmıştır. Tasarımların adına Ç-1 adı verilir. Bunun pazarlama ve satış tarafı için Beko firması uygun görölmüştür. Arçeliğın o zamanlarda tasarlayıp ürettiğı buzdolapları sadece ekonomik yönden iyi durumda olanların evinde yer almaktaydı.

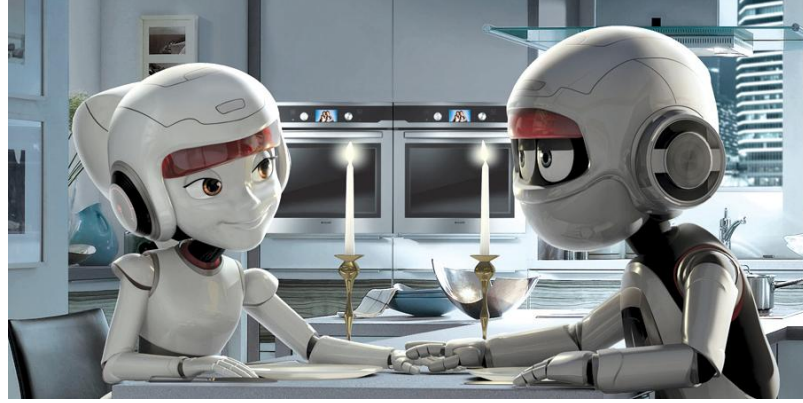
Satışların yavaşlığı göz önünde bulundurulunca arçelik üretime başladıktan yaklaşık olarak üç sene sonra fiyatlarını yarıya düşürür. Üretimi gerçekleştiren ürönlere toplumun alım gücü yeterli geldiğinden yoğun talep artışı yaşanmıştır. Sötlöce'de olan üretim tesislerini Çayirova'ya taşımıştır. Büyüyen üretim ağı ve müşteri portföyü ile arçelik firması bir Dünya markası olacağının sinyallerini yavaş, yavaş vermektedir.

Şekil 8. 1: Arçelik Logo

Gelişen ve değışen teknoloji dünyamızda arçeliğın logosunun sabit kalması olmazdı marka yetkilileri bir araya gelerek logo değıştirme kararı aldı. Bu değışiklik teknoloji ve müşteri odaklı olmalıydı. Logo'nun reklamını farklı bir karakter ile meydana çıkartan arçelik, Çelik adında sevimli diye tabir edebileceğimiz bir robot ile karşımıza çıktı. Çelik toplum tarafından beğenilip ilgi görünce marka bu ilginin şiddetini düşürmemek için çeliğın kız arkadaşını meydana çıkartmıştır. Geri dönüşlerin olumlu olduğı bu hamle arçelik satışlarına da yansımıştır. Çelik ortaya çıktıktan sonra reklam filmi ile toplumun her kesimine tanıtılmıştır. Bu reklamda arçelik fabrikasında çalışan bekçiyi Şafak Sezer canlandırmaktadır. Bu karakter toplumumuzdaki emekçilere benzetilmiştir. Çelik robot ise son derece zeki ve insan canlısı olarak gözümüze çarpıyordu. Arçelik teknolojisinin halk ile karşılaşmasını temsil ediyor diye yorumlayabiliriz. Bu reklam stratejisi ile arçelik toplumdaki yerini daha sağlam-

laştırmıştır. Çelik ve Çeliknaz'ın herhangi bir işlevi olmayan oyuncak robotları bile binlerce satmıştır.

Şekil 8. 2: Çelik ve Çeliknaz

Arçelik'in robot Çelik'i kullanarak ortaya çıkarttığı reklam projeleri, Çelik her zaman bir robot olarak insanlardan daha gelişmiş ve daha zeki bir konumdayken “aptal ve beceriksiz” elinden herhangi bir ev işi gelmeyen insanların, özelliklede kadınlara yaklaştığı sıcak tavırları ve ev işlerini yaparak işlerini kolaylaştırıldığı çocukların oyun arkadaşı olarak topluma gösterildi. Bundan dolayı tanınan bir reklam yıldızı haline gelmesinin ön sıralarında çocuklar ve kadınlar yer alıyordu. Türk toplumundaki kadın psikolojisine derinden dokunan çelik kadınların hayatlarını kolaylaştırarak, yaşam standartlarını yükseltiyor, modern köleliği ortadan kaldırmakta ev işi yapan kadınlara yardımcı bulunuyordu. Amerikan sinema ve televizyon sektöründe mutfak araç ve gereçleri ile beraber tavanlara kadar doldurulmuş kendilerine ayıracakları zamanı bu aletler sayesinde fazlalaştıracak görüşüne damardan girmiş bulunuyordu. Arçelik'in reklam robotu Çelik'i bir “kadın robot” olan Çeliknaz ile evlendirme reklamları karşımıza çıktı. Arçelik'in bu yeni reklam kampanyasının mesajı da “teknolojinin tasarım ve zarafet ile evliliği” diye sunmaktaydı.

11. Türk Tasarımcılarının Yaratıcılığındaki Sır, Halı

Geçmiş tarihe bakıldığında halı kullanımı farkı alanlarda kendini göstermektedir. Özellikle Türk kültüründe duvara asılan, yaşanan yerin daha sıcak olması için yere serilmiş, üzerinde namaz kılınmış gündelik bir eşya olarak ortaya çıkmasının yanında, zaman ile kültürümüzde sanat eseri haline bürümüştür. Halının konusu yer aldığı bütün dünyada "yaylacı Türkler" adı anılmaktadır. Küçük baş hayvanlardan elde edilen yünler halının temel

maddesidir. Tüm Asya'yı ele geçiren Türkler kuzeyde kalan bozkır toprak örtüsünde bulunan küçük baş hayvanları evcilleştirdiği söylenmektedir. "Pazırık Halısı" günümüzde, dünya tarihinin en eski halısı olarak bilinmektedir. Rus Arkeolog Rudenko tarafından Altay dağlarının Pazırık bölgesinde ortaya çıkarılmıştır. Yapılan araştırmalarda Türk mezar kalıntılarına rastlanmış ve açılan sekiz mezardan, beşincisinde ortaya çıkmıştır. İlk defa 1953 senesinde görücüye çıkan Pazırık Halısı dokuma tarzı, inceliği ve motiflerin zarıflılığı ile bütün dikkatleri üzerine toplamış halıdır.

Şekil 9. 1: Pazırık Halısı

Rusyalı arkeolog Rudenko bu keşfini gerçekleştirmeden elli yıl öncesine kadar, İngiliz arkeolog olan Aurel Stein Türkistan'ın doğusunda yer alan, Lop gölünün batısında olan Lou-Lan antik şehrinde üçüncü ve dördüncü yüzyıllardan kaldığı söylenen halılara ait parçalar keşfetmişti. Bir kaç farklı müzede sergiye çıkan bu parçalar yapılan araştırmalar sonucu kalın, sert, boyanmamış, bükülmüş ipliklerden meydana getirilmişti. Dikkatli bakıldığında sarının

farklı tonları, mavi, kırmızı, yeşil renklerini içinde barındıran parça, özenle dokunmuş havası yaratan baklava, çiçekler ve şeritlerden yapılmış motifler göze çarpıyordu.

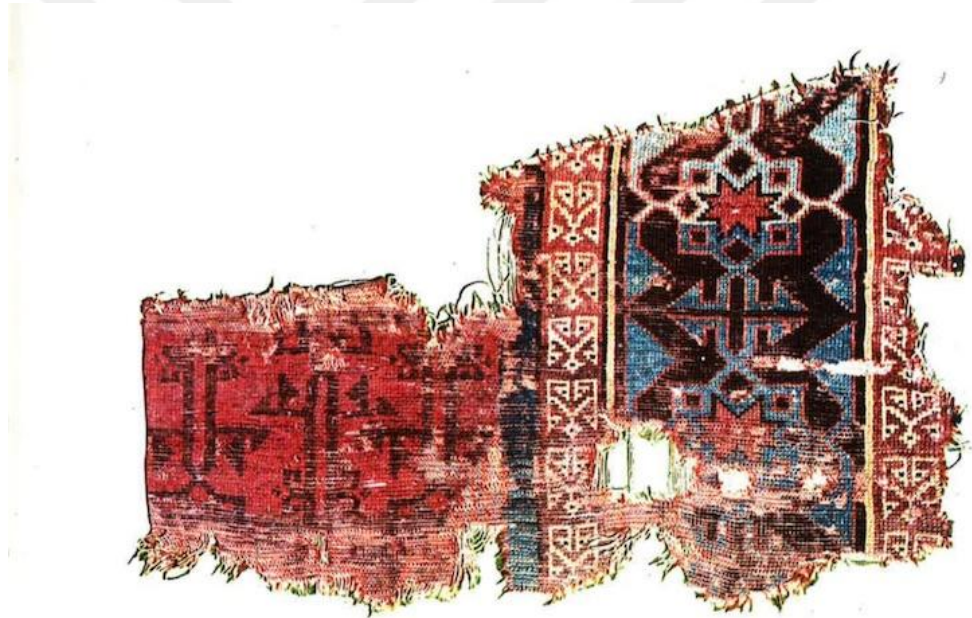
Sir Aurel Stein'in Turfan araştırmalarında Lou Lan'da bulduğu halı parçası, Londra British Museum.

Şekil 9. 2: Halı Parçası

Bir kaç senenin ardından farklı bir arkeolog Çin'in şehri olan Kuçar'ın batı tarafında 16cm en, 26cm boyu olan aynı şekilde boyasız, sert, kalın yüнден yapılmış, siyah ve kırmızı renklerini barındırmasından farklı olarak sarı renkte ejder kuyruğuna benzeyen figür bulmuştur. Berlin İslam Sanatları müzesinde sergiye sunulurken tarih olarak altındaki bilgi kısmı beşinci ile altıncı yüzyıl olarak yazılmıştır. Türklerin inançları, sanatları ve kültürleri sınırlarını genişlettikçe farklı topraklarda yer almaya başladı Anadolu topraklarında kendini gösteren Türklerden Büyük Selçuklu zamanına ait herhangi bir tarihi halımız ya da kilimimiz bulunmamaktadır. Konya Selçuklu dönemine ait bulunan halılar on üçüncü yüzyıla ait olduğu tespit edilmiştir. Bulunan bu halılar Büyük Selçuklunun devamı olarak varsayılmaktadır. Kaşif Martin 1905 senesinde Alaeddin Camii'nde halılar keşfetmiştir. Bu halılar Selçuklu halılarından. 1908 senesinde iki ciltten oluşan History of Oriental Carpets Before 1800 (Vienna, 1908) eserinde, içerisinde yazı ve sembollerden oluşan yaklaşık olarak beş, altı metre boyutlarındaki

halıları yayımlamıştır. Geometrik desenleri, eski şekilde yazılmış kalın ve dik Arapça yazıları, bitki motifleri ile Selçuklu zamanının en görkemli zamanlarını günümüze taşıyan tarihi eserlerdir. Bu eserler Camii için yaptırılıp kullanıldığından dolayı üzerlerinde herhangi bir figür'e rastlanmamıştır.

1990 senesinde Amerika'nın eyaleti olan New York Metropolitan Müzesine kabul edilen bütün bilinenleri ortadan kaldırdığı gibi yerine yeni bilgiler koymuştu. Bulunan bu halı Çinliler tarafından harap edilen bir Budist tapınağından getirilmişti. Bilindiği kadarıyla Hayvan figürlerinin Selçuklu halılarında kullanıldığı görülmemiştir. Bu halının ortaya çıkması ile birlikte dört farklı halı daha ortaya çıktı. Halıların yapısı incelendiğinde Anadolu Selçuklu halıları ile neredeyse aynı olduğu görülmüyordu. Yapılan araştırmalar sonucunda bu halıların on ikinci yüzyıla ait olduğunu göstermekteydi.

Beyşehir Selçuklu halısı, 13. yüzyıl, (1.16 x 0.49 m.) Konya, Mevlana Müzesi.

Şekil 9. 3: Beyşehir Selçuklu Halısı

Geçmiş tarihe dönüp bakıldığında on dördüncü yüzyıla ait olan hayvan figürleri içeren halıların kendini ilerlettiği göze çarpmaktadır. Avrupalı ressamın hatta özellikle İtalyanların resimlerinin içinde kullandığı görülen bu halılara ait olan keskin çizgiler ve motifler on altı ve on yedinci yüzyıla kadar görülmeye devam ettikten sonra izini kaybetmektedir. Anadolu halılarının karakteristik özellikleri ve geometrik biçimleri 1451 senesi ile gelen Fatih devri ile kayboluyor. On Altıncı yüzyıl halı tasarımı göze karmaşık gelen desenler, geometrik

şekiller içeren bitki motiflerinden oluşmaktadır. Holbein adında Almanyalı olan ressam tablolarında bu halıları kullandığı için, bu tarz halıların adı Holbein olarak anılmaktadır.

Halıların tarihinde zengin görünümünün ve çeşitliliğini on yedinci yüzyılda Osmanlının yükselişine bağlayabiliriz. İki grupta toplanan halıların teknik ve desenlerine göre ayrıldığı görülmektedir. Bu iki gruba Uşak ve Osmanlı Saray Halıları verilmiştir.

On altıncı yüzyıldan sonra Uşak halıların Avrupa'ya gönderildiği bilinmektedir. Uşak halıları ikiye ayrılmalıyla bilinir. Bunlardan ilkinde Madalyon'lu adı verilmiştir ve boy-ları on metreye kadardır. Diğerine verilen ad ise Yıldızlı Uşaktır. Yıldızlı Uşak halıları dört metre civarında olmaktadır. Diğer grubun adı olan Saray halıları on altıncı yüzyılın sonlarına doğru kendini göstermektedir. Yaprak, çiçek desenleri kullanılarak yapılan halı sanatıdır. İnce el işçiliği ve zengin bir görünüşü sahip olan bu ultra lüks halılar yumuşaklıkları ile ön plana çıkmaktadır.

– Osmanlı Saray halısı, 16. yüzyıl, New York, Metropolitan Museum of Art. (Mc Mullan koleksiyonundan)

Şekil 9. 4:Osmanlı Saray Halısı

Türk halı tarihine baktığımız zaman gelişerek devamlılığını on dokuzuncu yüzyılın son senelerine kadar geliştiğini görebiliriz. 1844 tarihinde Sultan Abdülmecit Kumaş tezgahlarını Hereke'de kurulumunu gerçekleştirmiştir. Hereke halıları 1881 tarihinde ikinci Abdülhamit'in kumaş tezgahlarına ek olarak halı tezgahlarını kurdurarak adetli olarak üretilmiştir. Halıların üretim tarihinde günümüze gelindiğinde Kars, Erzurum, Konya, Kayseri, Sivas, Çanakkale gibi bölgemizde üretiminin devam ettiğini görmekteyiz.

Genlerimizdeki tasarım yaratıcılığımızın geriye dönüp baktığımızda dünyaca ünlü tarihi eser değerinde sayılan halılarımıza borçlu olduğumuzu söylemek yanlış olmaz. Sanata ilgisi olan tasarımcıların bu halılarda işlenen simgeleri, motifleri inceleyerek ortaya kötü iş çıkartmaları imkansız gibi gözüküyor.

12. Grafik Tasarımına Yön Veren 10 Dahi Tasarımcı

12.1.Seymour Chwast

Seymour Chwast, farklı iki tasarım disiplini birleştirerek özgün ve eğlenceli bir tasarım geliştirmiştir. Tasarımlarını radikal ve eğlenceli yollarla harmanlayan Chwast, etkileyici ve ikonik stili sayesinde çağdaş tasarımı ve illüstrasyonu şekillendiren grafik tasarımcısı olarak kabul edilmektedir. Örneğin noktalı tasarım ve düz çizimleri bir arada kullanmıştır.

Şekil 10. 1: Seymour Chwast

12.2. Milton Glaser

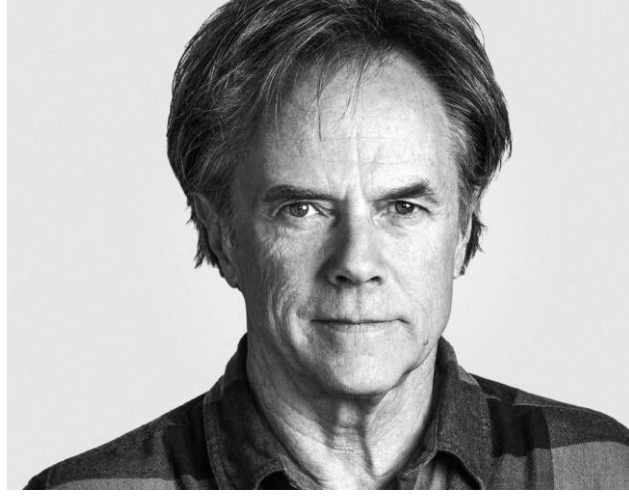
Şekil 10. 2: Milton Glaser

Dünyaca bilinen I ♥ NY tasarımının yaratıcısı, Mad Men serisinin çılgın poster tasarımlarında imzası bulunan, Bob Dylan için poster tasarımları hazırlayan zamansız ve güçlü bir grafik tasarımcısı olan Milton Glaser, izleyicinin tasarıma ilk baktığında ne algıladığı ile ilgilenmektedir. Çünkü görmek ve anlamak arasındaki eylemin tasarımın en güçlü yanı olduğunu düşünmektedir.

Şekil 10. 3: New York Logo

12.3. David Carson

Şekil 10. 4: David Carson

Kuralların çoğunu yıkmış ve oluşturduğu tasarımlarda çoğu zaman okunamayan ve düz bir çizgiye oturtulmamış tipografi kullanmaktadır. Kurallara aykırı bu tasarım farklılığıyla tasarım dünyasında devrim yaratmıştır. Karmaşıklığın içerisinde kullandığı düzenle ünlü grafik tasarımcı hala dünya üzerindeki birçok tasarımcıya ilham vermektedir.

12.4. Alan Fletcher

Şekil 10. 5: Alan Fletcher

Tipografinin gücünü en etkili şekilde kullanan tasarımcıların başında gelmektedir. İngiliz tasarım dünyasının “babası” olarak adlandırılmaktadır. Tasarımlarında kullandığı ilgi çekici renkler, vurgular ve tipografi sanatı ile var olan düzenli tasarım algısını yıkmıştır.

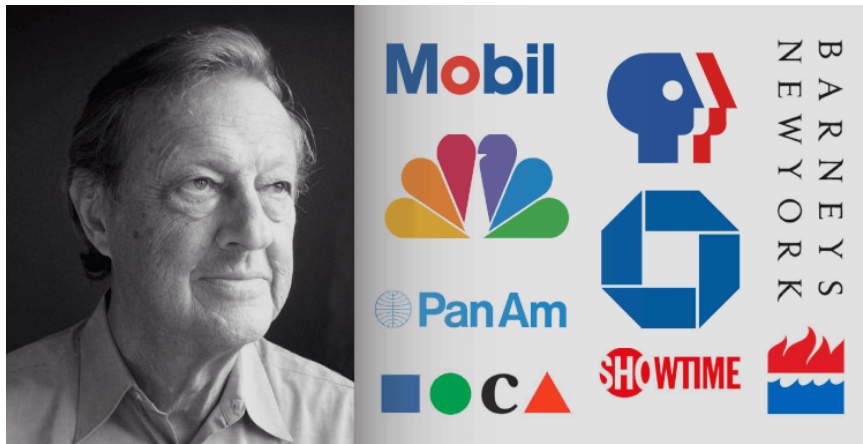
12.5. Bradbury Thompson

Şekil 10. 6: Bradbury Thompson

Grafik tasarımcılığı konusunda öncü bir isimdir. Tasarım öğelerinin çoğunu tasarımlarında bir arada kullanmaya hevesli olan Bradbury Thompson, basılı sayfaların sınırlarını zorlayan, fotoğrafçılara ilham veren, farklı renk ve tiplerle katmanlama, kesme, yapıştırma ile deneme yaparak tüm farklılıkları bir tasarımın içinde kullanabilen bir tasarımcıdır.

12.6. Ivan Chermayeff

Şekil 10. 7: Ivan Chermayeff ve Logo Çalışmaları

20.yy en bilindik logo tasarımcısı olan Ivan Chermayeff, kariyeri boyunca güçlü, akılda kalıcı ve görünüşte zamansız logolar yaratan efsanevi bir logo tasarımcısı olarak anılır.

Chermayeff'in bu kadar efsanevi ve etkili olması, önceden norm olan mektup formları yerine logolar için soyutlanmış şekiller kullanmasından gelmektedir. NBC'nin tavus kuşu logosuna hayat vermiş, Türkiye'de de Opet, Arçelik, Tüpraş, Koç Grubuna ait logolarının tasarımcısıdır.

12.7. Paula Scher

Şekil 10. 8: Paula Scher

İyi bilinen grafik tasarım firması Pentagram'da tasarımcı pozisyonunda oturan ilk kadındır. Etkileyici tasarım tekniği ile birçok açıdan grafik tasarımın algılanmasını ve uygulanmasını şekillendirmiştir. Özellikle de modern görsel üzerine kalıcı bir izlenim bırakmaya devam eden New York şehrinin Halk Tiyatrosunda yaptığı çalışmalarında görsel bir görüntüyü işleme tekniği ile yeni bir tasarım algısı yaratmıştır.

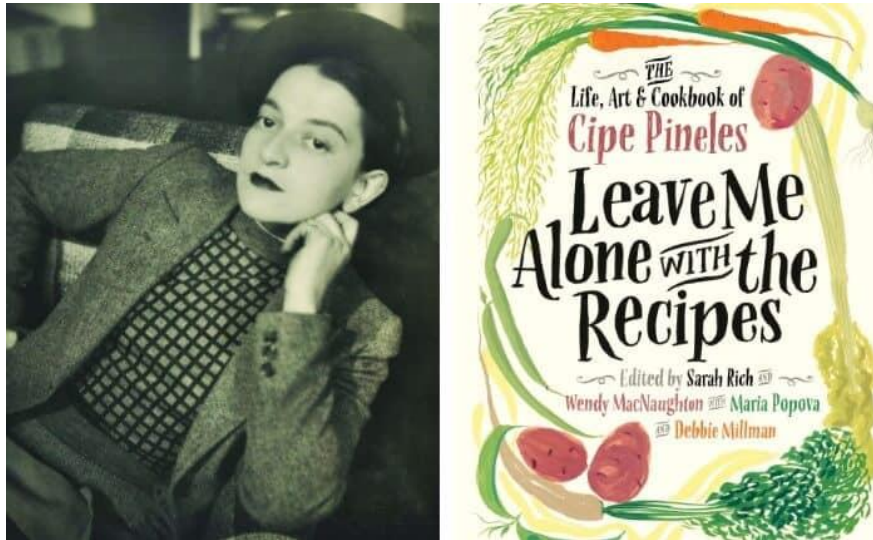
12.8. Paul Rand

Şekil 10. 9: Paul Rand

Tasarım dünyasında büyük bir isim, reklam, logo oluşturma ve tasarıma yaklaşma konusunda radikal yeni yöntemler geliştirmiştir. Rand'ın tasarım kariyerindeki en büyük miraslarından biri, metni tasarımdaki ana konumdan kaldırmasıdır. Bunun yerine kullanılan metnin tasarımda kullanılan tür ve şekillerle aynı aşamasına yerleştirilmesi baz alınmaktadır. Yani kullanılan anlatım da tasarım içerisinde kullanılan çizgi ve formlarla bir bütün olarak tasarlanmaktadır.

12.9. Cipe Pineles

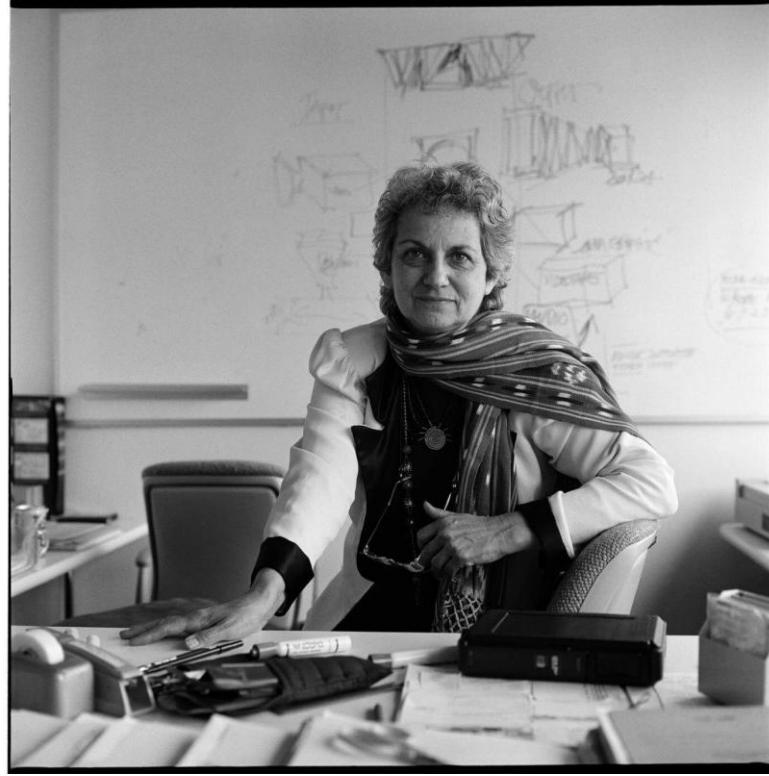
Şekil 10. 10: Cipe Pineles ve Tasarım

Tasarım kariyeri, Vogue, Glamour, Seventeen ve Charm'a kadar birçok magazin dergisine yayılmıştır. Kariyeri birçok ilkle doludur; Bir derginin ilk bağımsız kadın sanat direktörü olan ve New York'ta sanat yönetmenleri kulübüne üye olan ilk kadın tasarımcıdır.

12.10. Muriel Cooper

Bilgisayarlı grafik tasarımına öncülük eden bir grafik tasarımcısı olan Muriel Cooper, kariyeri boyunca tasarımları sırasında görsel olarak derinlik, hareket, büyüklük ve odak değişiklikleri, 3d modeller vb. tasarımlar kullanmıştır.

Dahi Muriel Cooper'ın bu tasarımları ve gelişmeleri, günümüzde birçok dijital tasarım ilkelerini bilgilendirmeye ve şekillendirmeye devam etmektedir.

Şekil 10. 11: Muriel Cooper

13. Ünlü Türk Grafikerlerimiz

13.1. İhap Hulusi Görey

Şekil 11. 1: İhap Hulusi Görey

İhap Hulusi Görey; Türk grafik sanatının kurucusu, Türkiye’de açılan ilk grafik tasarım sergisinin sahibi, genç Türkiye Cumhuriyeti’nin kurumsal kimliğinin meydana gelmesinde başlarda gelenlerdendir.

Geçmiş senelere dair yapılan afiş galerilerinde, ilk reklam çizimlerinde, ilk kitap kapaklarında onun adı veya imzası ile karşılaşsınız. Türk afiş sanatının abidesi olarak da anılan Görey’in yetenekleri ve getirdiği yenilikler bunlarla da sınırlı değil. İllüstrasyon sanatının Türkiye’deki ilk uygulayıcısı da olan Görey reklamcılığın ilk sırada gelen adlarındandır. Mısır’ın Kahire şehrinde, 28 Kasım 1898 doğan İhap Hulusi, müteahhit Ahmet Hulusi’nin çocuğudur. Asker dedenin görevi nedeniyle Mısır’a doğru yola çıkmış olan aile, I. Dünya Savaşı’nda Kahire İngiliz işgalin’den sonra İstanbul’a dönmek zorunda kalmışlardır. Çizme, resmetme tutkusu okuduğu İngiliz okullarından gelen İhap Hulusi’yi önce Almanya’da bulunan bir ressamdan mektupla resim dersleri almaya itmiş, her geçen gün kendini geliştirmesi bu duygusunu törpülememiştir. 1920 senesinde resim eğitimi için Almanya’ya giden İhap Hulusi kendini geliştirir. "İstanbul’a döndüğümde afiş sanatı diye bir şey olmadığını gördüm" diyen İhap Hulusi’nin amacı sanatını konuşarak hayatını devam ettirebilmektir. Öğrenimini bitirdikten sonra Haiman Schule’de 1920,1925 senelerinde hem ders verdi hem de grafik sanatçısı olarak çalıştı. İhap Hulusi sanat yaşamı boyunca ilklerin öncüsü oldu. 1923 yılında

Almanya'dan gönderdiği yapıtlarıyla Galatasaray Lisesinde ilk afiş sergisi açıldı. Bu sergi, Türkiye'deki ilk afiş, grafik tasarım sergisi olarak kayıtlara geçti.

Arapça, Almanca, İngilizce ve Fransızca dillerini bilen İhap Hulusi babasının ısrarı ile Dışişleri Bakanlığı'nda memur olarak çalışmaya başladı. İhap Hulusi'nin memuriyeti kısa sürdü. Memuriyetten istifa eden İhap Hulusi ilk çalışmalarını "Akbaba" dergisine gönderdi.

13.2. Sait Maden

3 Mayıs 1931 sensinde Çorum'da dünyaya gelen Sait Maden ilk ve orta öğrenimini Çorum'da tamamladı. 13 yaşındayken şiir yazmaya başladı, 18 yaşında Fransızcadan çeviriler yapıyordu. İstanbul'a gelme sebebi ise şiir ve resim sanatlarına karşı olan ilgisiydi. 1949 ve 1955 seneleri arasında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nün "Bedri Rahmi Eyüboğlu Atölyesi"nden mezun olmuştur.

Charles Baudelaire'den 'Moesta et Errabunda' çevirisi ona Varlık dergisinin düzenlediği yarışmada birinciliği getirmiştir. İspanyol yazar, besteci Federico García Lorca'yı kendi dilinden çevirebilmek adına İspanyolca dil eğitimi almıştır. Baudelaire'in 'Kötülük Çiçekleri', Lorca'nın bütün şiirleri, Pablo Neruda, Louis Aragon, Octavio Paz, Vladimir Mayakovski, Paul Éluard, Saint-John Perse'in bazı şiirlerini çevirdi. Maden'in şiirleri "İstanbul", "Türkçe", "Soyut", "Yazko Edebiyat", "Varlık", "Gösteri" gibi önemli dergilerde yayımlandı. Birkaç kuşak onun çevirileriyle dünya şairlerini tanıdı. Şair Haydar Ergülen onun için "Bir şiir dervişi" demişti.

Şekil 11. 2: Sait Maden

1950’li senelerde grafik sanatlarına ilgisi yoğunlaşmıştı. 1955 ve 1960 seneleri arasında tiyatro dekorları ve sinema afişleri üzerinde çalışmalar yapmıştır. 1960 senesinden sonra bütün ilgisini grafik alanına yoğunlaştırmıştır.

Bir rekora imza atarak yaklaşık olarak sekiz bin dergi ve kitap kapağı çizmiştir. Kendi tasarımları arasında kitaplarında kullandığı fontlarda bulunmaktadır. Logo, broşür, ambalaj ve etiket tasarımı beş yüz adet kadar yapan Maden seçim afişleri işinde siyasi partilerle de çalışmıştır.

1958 ve 1963 seneleri arasında gazetecilik yaparak kariyerine devam eden Maden, 1964 senesinde kendi atölyesini kurdu. 1968 senesinde faaliyete geçen "Grafik Sanatçıları Derneği" kurucularının başında gelen isimdir. Daha sonra derneğin başkanlığını da üstlendi.

1979 senesinde başladığı “Başlangıcından Bugüne Türk Grafik Sanatı” adlı kapsamlı kitap projesini sponsor arayışlarının olumsuz sonuçlanmasıyla tam anlamıyla gerçekleştirilememiştir. Kitabın birinci bölümünü “Çevre” dergisinde uzun uğraşlar sonucu başardı. Kitabın on dokuzuncu yüzyıla ait başka bir bölümü de “Grafik Sanatı” dergisinde yayımlandı. Sait Maden logo tasarımlarını 1990’da “Simgeler” adlı bir kitapta topladı.

13.3. Yurdaer Altıntaş

Yurdaer Altıntaş 1935 senesinde Kars'da dünyaya gelmiştir. Annesi Polonya Krakov'dan Türkiye'ye daha sonradan göç yolu ile gelmiş bir ailenin ferdidir, babası Girit kökenli Bursalı Şeyh Cemil Efendi'nin çocuğudur. Tokat, Sivas, Malatya, Erzurum, Gelibolu gibi Anadolu'nun farklı şehirlerinde geçen çocukluk zamanlarında Anadolu kültürünün içinde bulunmuştur.

Şekil 11. 3: Yurdaer Altıntaş

Lisede Güzel Sanatlar Akademisi'nin sınavlarında bulunmuş, kazanamamış resim üzerine yoğunlaşıp eğitimini devam ettirmiştir.

1952 senesinde Güzel Sanatlar Akademisi Süsleme Sanatları Bölümüne, Afiş atölyelerinde eğitimini devam ettirmiştir. Yurdaer Altıntaş, yüksek okulunun son senesinde ustalaşmış bir biçimde projelerini meydana getirmeye başlamıştır. Afiş Atölyesinden 1957 senesinde mezuniyeti olan, beş, altı ay devam eden reklam ajans çalışma sürecinden sonra tek başına çalışmalarını sürdürmüştür. 1964 senesinde Türk Alman Kültür Merkezi'nde ilk sergi deneyimi, Türkiye Cumhuriyetinde meydana getirilen ilk grafik tasarım sergisidir. 1965 senesinde Almanya'da çıkartılan Gebraucsh graphic dergisinde işlerinin yayımlanmasıyla bir dış yayında işleri yer alan ilk Türk grafik tasarımcı olmuştur. 1960'ların ikinci yarısından başlayarak, yurtdışında gerçekleştirilen çok sayıda grafik tasarım etkinliğine işleri kabul edilmiştir. Ülkemizdeki grafik tasarımının diğer ülkelerde bilinirliği için yüksek çaba harcamıştır.

1968 senesinde Grafik Sanatçılar Derneği'nin ortaya çıkmasında en ön sıradadır. Nasreddin Hoca eserleri 1974 senesinde İngiltere sınırları içinde kitap olarak basılıp piyasaya çıkmıştır. 1976 senesi kariyerinde İDGSA Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'ndaki (UESYO) öğretmen kariyerine 2002 senesinde Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nden emekli olacağı tarihe kadar farklı projelerle çalışmış ve yardımlarını sergilemiştir. 1987 senesinin ortalarından 1993 senesinin ortalarına kadar Grafikerler Meslek Kuruluşu başkanlık statüsünü sırtlamıştır. 1996 yılında 60 yaşına basan Altıntaş bu yaşına özel çağrılı afiş adı altında sergi etkinliği oluşturmuştur. Günümüzde çalışmalarını devam ettiren Altıntaş, bazı eserleri diğer ülkelerde farklı müze ve arşivlerde yerlerini almaktadır. 2011 senesinde ödülleri 21. Uluslararası İstanbul Sanat Fuarı'nda sergilenerek onur ödülüne layık görülmüştür.

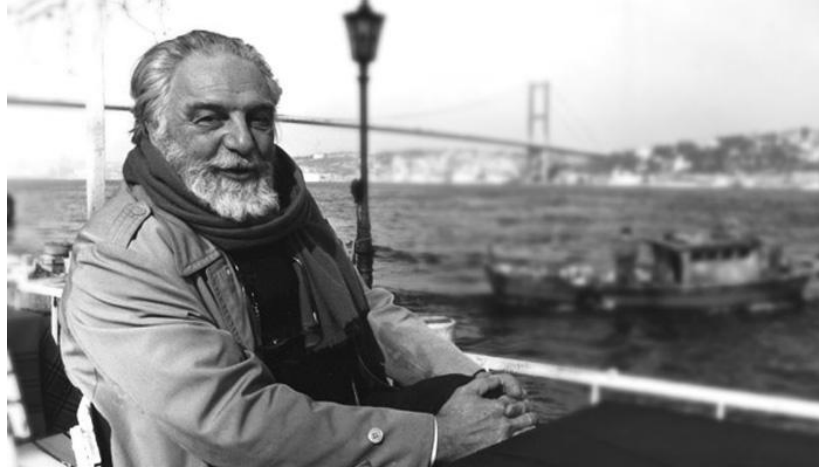
13.4. Faruk Ulay

Şekil 11. 4: Faruk Ulay

İstanbul'da dünyaya gelen Faruk Ulay 1957 doğumlu grafik tasarımcısıdır. Amerika'nın Los Angeles eyaletinde yaşamını sürdüren Ulay projelerini 1982 sensinden beri devam ettirmektedir. 1988,1994 ve 1995 senelerinde Kopuk Bağlantılar,ortaya çıkmamış tarih kitap dipnotları ve it adlı romanını piyasaya sürmüştür.

13.5. Mengü Ertel

Şekil 11. 5: Mengü Ertel

İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olan Mengü Ertel ülkemiz tiyatro ve afişleri için ortaya çıkarttığı işler ile adını duyurmaya başladı. Ortaya koyduğu işlerle beraber adından fazlaca bahsettiren Ertel'e 1998'de Devlet Sanatçısı unvanı verilmiştir. Ülkemiz sınırları içinde ve dışında bir çok başarılı işe ve sergilere imzasını atan Mengü Ertel TRT devlet kanalında yayınlanan 'Cumhuriyete Kanat Gerenler' adlı televizyon projesinde sunuculukta yapmıştır.

13.6. Berk Tokay

Şekil 11. 6: Berk Tokay

2002 senesinde Bilkent Üniversitesi İletişim Tasarımı Bölümünü başarı ile bitirip mezuniyetini vermiştir. Hafta sonu televizyon kuşağında Grafi2000 prodüksiyon şirketi önderliğinde “Koca Kafalar” ve “grafi2000 comedy” televizyon programlarını ortaya çıkartıp

başarılı oluşmuştur. Yurt dışında 'Anime' olarak geçen yetişkin çizgi filmlerinin Türkiye'de gerçekleştirilen “Pembe ve Mavi”nin Varol Yaşaroğlu ile beraber yazarlığını üstlenmiştir. Türkiye'de İnternetin yeni,yeni popüler olduğu zamanlarda Noel Dayı adlı oluşturduğu karakter ile büyük izlenmelere ve beğenmelere ulaşmıştır.

13.7. Mürşide İçmeli

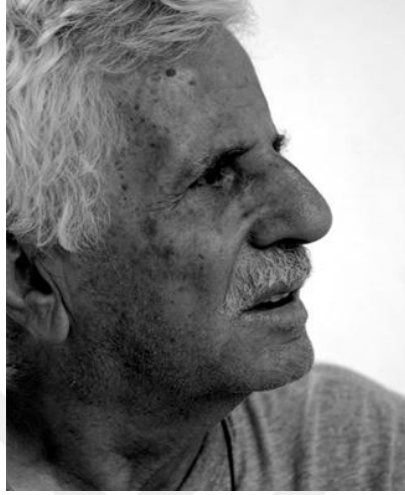
Şekil 11. 7: Mürşide İçmeli

1947 senesinde İstanbul Çapa Kız İlköğretim Okulu resim seminerinde çalışmalarına başlamıştır. Senenin sonunda seminerin faaliyetlerini durdurmasıyla Bursa ve Konya Kız İlköğretim Okullarında öğrenim hayatını sürdürmüştür. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü'ne yetenek sınavı ile girip 1953 senesinde resim-iş öğretmeni olarak mezun oldu. Kariyerine Afyon Lisesi'nde resim-iş öğretmenliği yaparak devam ederken, 1959 senesinde Ankara Gazi Eğitim enstitüsüne grafik asistanlığı yapmaya başlamıştır. 1960 senesinde hükümet bursu kazanarak, resim dalında araştırma, özgün baskı, incelemeler yapmak için Madrid'e gitmiştir. Madrid Güzel Sanatlar Akademisi gravür atölyesi ve Güzel Sanatlar Milli Okulu litografi (taşbaskı) atölyelerine devam etmiştir. Türkiye'ye dönüş sağladıktan sonra 1962 sensinde grafik sanatlar üzerinde profesyonelleşmek için Londra'ya gönderildi. Central School Art and Design'ın Grafik Sanatları Bölümünde İllüstrasyon konusunda ihtisas yaptı.

1965 senesinde Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü Grafik Sanatları Öğretmenliğine başlamıştır. 1986 senesine kadar öğretmenlik kariyerine devam eden İçmeli, 1976 senesinde ilk sergisini açmıştır. 1985 senesinde sanatta yeterlilik unvanını alan İçmeli, 1986 senesinde profesör olarak Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Grafik Bö-

lümü Öğretim Üyesi görevine başlamıştır. Çok sayıda ödülü bulunan ve Devlet Resim ve Heykel Sergileri seçici kurul üyeliği de yapan sanatçı, 1995 senesinde kariyerini sonlandırarak kendi isteği ile emekli olmuştur.

13.8. Nevzat Akoral

Şekil 11. 8: Nevzat Akoral

Karaoğlanlı Köyü'nde okul bulunmadığı için, orta okula kadar olan öğrenim hayatını, Turgutlu ilçesinde tamamladı.

1949 senesinde mezun olduğu Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nden 1962 senesine kadar; dönemin liselerinde ve öğretmen okullarında resim-iş öğretmenliği yapmıştır.

1962 senesinde Amerika Birleşik Devletleri'nde Indiana Üniversitesi'ne burs kazanarak gitmiş, grafik alanında çalışmalar yapmıştır. Türkiye'ye geldiğinde mezun olduğu okul'u Gazi Eğitim Enstitüsü'ne atandı. Grafik ve çukur baskı dalında, Mürşide İçmeli ve Muammer Bakır profesyonel isimlerle işbirliği içinde öğrenci yetiştiren sanatçı kariyerini 1976 senesinde emekli olarak sonlandırmıştır.

Temelde yöre yorumcusu olarak, resme grafikle başlayan ve gerçekliği 1970 senesine kadar özgün baskı kullanarak Ankara Gecekondu'larını desen, çizgi ve leke gibi plastik öğeleri ön plana çıkarmaya çalışarak; grafik alanında eserler veren Akoral, iç Anadolu insanının günlük yaşamını ve yöresel özelliklerini sağlam kompozisyonlarla yetmişli seneler-

de yağılıboya ile yansıtmıştır. Üç yıl Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde ödüller alan Akoral, 1981 sensinde Atatürk'ün 100. Doğum Yılı Sergisi Ödülü'ne layık görülmüştür.

Sanatçının Devlet Resim ve Heykel Müzesi koleksiyonları ile özel ve resmi koleksiyonlarda yapıtları bulunmaktadır.

13.9. Hasip Pektaş

Şekil 11. 9: Hasip Pektaş

1974 senesinde Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünü başarı ile bitirdi. 1982 senesine kadar ilk ve orta öğretim okullarına ek olarak öğretmen okullarında resim öğretmenliği görevini üstlenmiştir. 1982 ve 1987 seneleri arasında Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim Bölümü Grafik Ana sanat Dalı bölümünde görevini sürdürmüştür. 1987 ve 2007 senelerinde Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü öğretmenlik kariyerini devam ettirmiştir. 1995 senesinde Doçent, 2001 senesinde Profesörlük kariyerine adım atmıştır. 2001ve 2003 senelerinde Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan Yardımcılığı, 2003 ve 2006 senelerinde Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlık kariyerini başarı ile sergilemiştir. 2005 ve 2007 senelerinde Hacettepe Sanat Müzesi Kurucu Müdürlüğünü yapmıştır. Işık Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretmenliğini sürdüren Pektaş, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü Başkanlığını yapmaktadır.

Türkiye sınırları içinde Ekslibris'in bilinmesi ve kullanılması için yoğun çaba sarf eden Pektaş 1996 senesinde kitap yazmıştır. Projeleri Danimarka, İtalya, Çin, Belçika

Ekslibris müzelerinde yerini almıştır. Yaklaşık otuza yakın sergi açtı Türkiye ve diğer ülkelerde yapılan yarışma ve sergilerde çalışmalarını sergiledi. Belçika Gent Güzel Sanatlar Akademisi'nde Avrupa birliği değişim programı olan Erasmustan yararlanarak ders vermiştir. Hollanda, Belçika, Yunanistan, Sırbistan, Almanya, Brüksel, Cenevre, Cezayir, Meksika, Kanada, Rusya, Fransa, Polonya, Finlandiya, Ukrayna, Kıbrıs, Portekiz, İngiltere , İsviçre, Lüksemburg, İspanya, Amerika, İtalya gibi bir çok ülkede bulunup müzelerde araştırmalar gerçekleştirmiştir. 2003 ve 2007 seneleri arasında ilk iki Uluslararası Ekslibris Yarışmalarını, 2008 senesinde ilk Uluslararası Baskı resim Bienali'ni, 2010 senesinde otuzüçüncü FISAE Uluslararası Ekslibris Kongresi'ni ve Uluslararası Ekslibris Yarışması'nı düzenlemiştir. İstanbul Ekslibris Derneği Başkanı ve İstanbul Ekslibris Müzesi Müdürlük görevini yerine getirmektedir.

13.10. Emrah Yücel

Şekil 11. 10: Emrah Yücel

Emrah Yücel, 1989 senesinde Hacettepe Üniversitesi GSF Grafik Tasarımı bölümündü başarı ile mezun olmuştur. Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Bölümü'nde yüksek lisansını yapmıştır. Amerika'nın Hollywood Sinemasında yer alan film posterlerini tasarlamıştır. Ailecek birbirleri ile bağlantı içinde olan sektörlerde çalışmalarını sürdürmektedirler. Babası olan Hasan Yücel film Yönetmenliği yaparken, annesi Sezer Yücel senaryo yazarlığı yapmaktadır.

Ortaya çıkardığı bazı başarılı işlerin arasında Türkiye turizm tanıtım kampanyası, gişe rekorları kırmış olan Avatar, İsviçre müze afişleri, Arka sokaklar dizi afişleri, Tuborg kampanya ilanı, FIBA Dünya Basketbol Şampiyonası reklam filmi, American Horror Story ve Louie FX kanalı dizi afişi, Audi'nin Will Smith'in i-robot filmi reklamı, The Hours, 24 Hours, James Bond, Kill Bill, Peter sellers, Mumya Firarda, Asmalı Konaki Vizonteletuuba bulunmaktadır.

14. Başarılı Bir Grafik Tasarımcısı Olmanın Yolları

14.1. Özgün ve Yaratıcı Olmanın Önemi

Her mesleğin olmazsa olmaz bir özelliği vardır. Bir Grafik Tasarımcı için en önemli olan unsur tartışılmaz yaratıcılıktır. Yaratıcı bir karaktere sahip değilseniz Grafik Tasarım konusunda iyi bir yerlere gelme şansınız oldukça düşük olacaktır. Yaratıcılık beraberinde özgünlüğü de getirir. Özgünlük, başkasını taklit etmeden, kopya çekmeden, fikir çalmadan, sadece kendi gönlü ve beyniyle yeni bir tarz, yeni bir trend oluşturmaktır.

Şekil 12. 1: Vektörel Ampul Tasarımı

Grafik Tasarım sektöründe adınızdan fazlaca bahsettireceğiniz işler ile göz önünde bulunmak istiyorsanız kısacası yaratıcı ve özgün olmalısınız. Orijinal içerikler kullanarak karşı tarafa yansıtılmak istenilen düşünceyi veya mesajı en yaratıcı ve özgün şekilde ortaya koyabiliyorsanız en önemli iki beceriye sahipsiniz demektir.

14.2. Geliştirilmesi gereken Hayal Gücü

“Yaratmanın başlangıcıdır düş gücü. Dilediğinizi düşler, düşlediğinizi amaçlar, amaçladığınızı yaratırsınız.” Bernard Shaw nobel ödüllü olan yazar, Hayal gücü ve Yaratıcılığı birbirine bağlayan bağları en güzel şekilde kelimelere dökmüştür. Görsel Algınızı güçlendirmeden yaratıcılık ve hayal gücünüzün ilerlemesini bekleyemezsiniz. Buna bağlı olarak görsel algınızı elimizden geldiğimiz kadar güçlendirmemiz gerekmektedir.

Hayal gücünüzü geliştirmek için hayali görsellerden yararlanın. Vermek istediğiniz mesajı olabildiğince sadece ve anlaşılır şekilde bir anlatım seçimi kullanırsanız bu sizin daha fazla kişiye hitap etmenizi sağlayacaktır. Uzun lafın kısıası iyi bir grafik tasarımcı konumuna gelmek istiyorsanız hayal gücünüzü arttırarak net biçimde kendinizi ortaya koyun.

14.3. Grafik Tasarımı Programları Öğrenmek

Yaratıcı, özgün oldunuz hayal gücünüzü ilerlettiniz. Geriye kalan şey işin teknik tarafındadır. Logo tasarımı için Illustrator en iyi program diyebiliriz. Corel'de ülkemizde oldukça fazla kullanılan bir diğer programın adıdır. Fakat sektör bazlı en çok kullanılan Adobe ailesidir. Birini öğrenmeye ve temelini çözmeye başladıktan sonra diğerine geçmek sizin için yeterince kolay olacaktır. Programların içeriği ve ara yüzleri arasında ufak farklılıklar gözlemlenmektedir.

Şekil 12. 2: Adobe Program Arayüzü

Bana göre Adobe Illustrator, tipografi, katolog, amblem, karakalem sanal ve dijital ortama içerik üretebileceğiniz tasarımları yapmanız için mümkün olan bir program. Dün-

ya'da ilk sırada gelen, dijital dünyaya sektörel olarak içerik üretmenize yardımcı olan program tartışmasız Photoshop olarak kabul edilmektedir. Photoshop'u kullanarak banner tasarım, fotoğraf düzenlemeleri, gif animasyonlar, internet arayüz çizimleri, gibi birden fazla tasarımı Photoshop kullanarak ortaya koyabilirsiniz.

Hayal gücünüzü dijital ve sanal ortama istediğiniz gibi yansıtabilmek ve grafik tasarımı alanında ilerlemek istiyorsanız bu programları iyi bir şekilde öğrenmek zorundasınız.

"Adobe Illustrator, Adobe Photoshop, Adobe Indesign, Corel Draw, 3D Max " kullanabileceğiniz bazı programlardır. Saydığım bu programları ne kadar iyi şekilde kullanırsanız başarı oranınız o seviyede artış gösterecektir.

14.4. Zaman En Önemli Unsurlardan Biri

Grafik tasarımı sektöründe iyi yerlere gelmek istiyorsanız zamanı en iyi şekilde kullanmayı bilmelisiniz. Meslek tamamen hayal gücüne bağlı bir meslek olduğu için stres içeren bir durumunuz olduğunda ortaya içerik ve proje çıkartmak oldukça sizi zorlayacaktır. Başarılı işlere imza atan bir grafik tasarımcı olma yolunda ilerliyorsanız zamanın üstesinden en iyi şekilde gelmeyi bilmeniz gerekmektedir.

Şekil 12. 3: Çalar Saat ve Zaman Görseli

Zamanınızı gerektiği gibi kullanamazsanız bu işlerinize üretemek veya söz verdiğiniz zamanda işlerinizi teslim edememek olarak yansıyacaktır. Bu durumlar kariyeriniz için olumsuz olabilecek etkenlerdir.

14.5. Sabırlı Olun

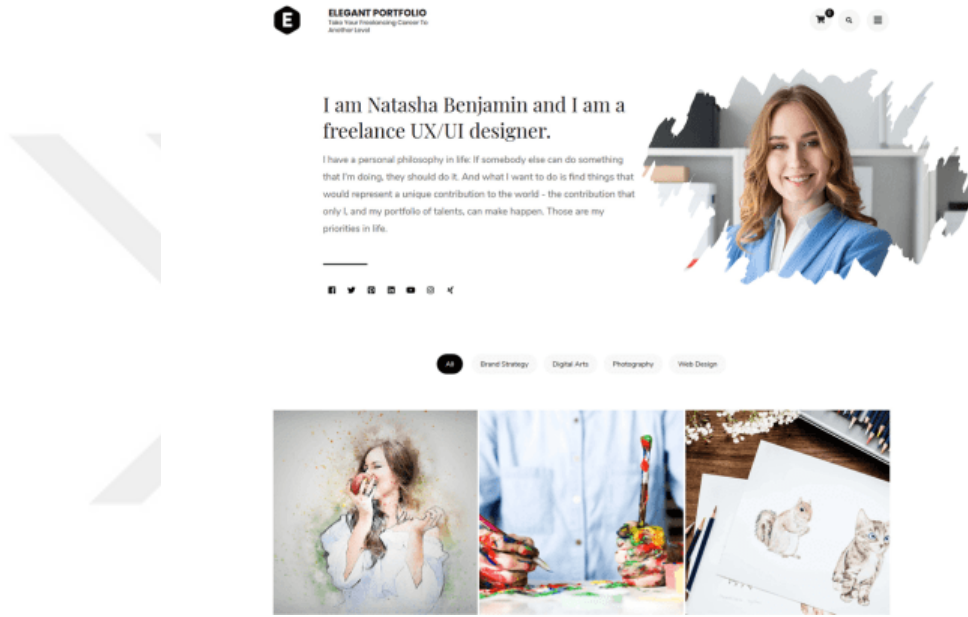
"Güzel şeyler zaman alır" Bu sözden yola çıkacak olursa mesleğinizde iyi yerlere gelip profesyonel işler ortaya koymak istiyorsanız zamana ihtiyacınız olacaktır. Grafik programlarını sürekli bir şekilde kullanarak kendinizi geliştirmeye devam etmelisiniz sonuçta "İşleyen demir pas tutmaz demişler" eleştiriye açık insanlar olmalı ve eleştirildiğiniz konularda ders çıkartmayı öğrenmelisiniz. Sabırlı olmalısınız motivasyonunuzun illaki düşeceği yerler olacaktır böylesi durumlarda moralinizi yüksek tutacak sabrı kendinize benimsemelisiniz. İyi bir grafik tasarımcı olduğunuzu düşünmüyorsanız gece gündüz faktörünü umursamadan çalışmalarınızı sürdürmeye ve öğrenmeye devam edin. Zaman bir şekilde geçtikten sonra eski çalışmalarınıza bakıp hatalarınızı gördüğünüzde bir şeyler öğrendiğinizin ve gelişmeye başladığının farkına varmış olacaksınız.

Şekil 12. 4: Yorgun Kadın

14.6. Portfolio Hazırlayın

Diğer tasarımları göz önünde bulundurarak yaptığınız çalışmaları incelediğinizde iyi bir grafik tasarımcı olduğunuzu düşünüyorsunuz veya iddaa ediyorsunuz diyelim. İnsanlar sizin yaptığınız işleri görmeden nasıl başarılı olup olmadığını söyleyebilir ki ? Portfolio bir grafik tasarımcının adını duyurabilmesi için en gerekli olan şeylerden biridir diyebiliriz. Çalışmalarınızı burada sergileyebilirsiniz. Gözünüze çok önemsiz gibi gelen basit kartvizit çalışması bile ilgi uyandırıp size iş olanağı sağlayabilir.

Şekil 12. 5: Portfolio Görseli

Bu durum göz önünde bulundurduğunuzda portfolio olmazsa olmazımız olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu farklı yöntemlerle yapmak mümkündür;

- Sanal portfolyo sitelerinden bir kaçı:

Behance, Adobe Portfolio, Crevado, Portfoliobox, Flickr, Jimdo tercih edilebilir.

- Web sayfası günümüz internet çağında etkisini yitirmemiş bir yöntemdir. Herhangi bir web sayfası tasarlayarak yaptığınız işleri orada sergileyebilirsiniz.

- İnternet üzerinden freelance iş alabileceğiniz web sayfalarını kullanmak işinize yarayacaktır. (Ryrob, Glassdoor, Freelancer.com, Workana, Upwork).

- Son zamanlarda sosyal medyanın gücü tartışılmaz şiddette görülmektedir.

Instagram, LinkedIn, Pinterest gibi uygulamaları kullanarak portföyünüzü genişletmemeniz imkansızdır.

14.7. Müşteri Odaklı Olun

Yaptığınız işleri bir şekilde insanlara duyurmaya ve beğeni toplamaya başladığınızda geri dönüşleriniz pozitif yönde yol almaya başlayacaktır. Sizden talep edilen işin içeriğini çok iyi anlamalısınız. Müşterilerle sağlıklı iletişim kurmaya çalışın, sağlıklı iletişim kurmak aranızdaki fikir alışverişinizi kuvvetlendirecektir. İnisiyatif ortaya çıkartacağınız işte önemli bir unsurdur müşterinizin bu konuda tepkini ölçmelisiniz.

Müşteri odaklı olanın size getireceği en büyük şeylerden biri yeni fikir alışverişleri olacaktır. Karşınızdaki ne kadar çok seçenek ile yaklaşırsanız ortada konuşulan işi siz verme olasılığını arttırmış olacaksınız.

14.8. Baskının Önemi

Grafik tasarım çalışmaları ambalaj, bloknot, dergi, kartvizit gibi birden fazla işi içermektedir. Ortaya koyduğunuz iş baskıya döküldüğünde “en doğru sonucu” almalısınız.

En önemli kısım olarak adlandırılabilen baskı işinde en ufak yapılacak hatanın herhangi bir dönüşü olmamaktadır. Ciddi problemler ile karşılaşmamak için baskının öncesi ve sonrası süreci yönetmeyi çok iyi bilmelisiniz. Bu olumsuz problemler müşterinize maddi veya manevi yönde yansıyacağı için tercihlerini baskı sürecini en iyi şekilde yönetebilen grafik tasarımcılardan yana kullanacaklardır.

15. SONUÇ VE ÖNERİLER

15.1 Sonuçlar

Grafik tasarımı, görsel sanatların bir alt dalı olmasından kaynaklı göze hitap etmesi amaçlanarak elde edilen bir konudur. Günümüzde görsel duyularımıza hitap eden en önemli araçlardan biri de televizyondur. Televizyon, gerek yurtiçi gerekse yurtdışında hiçbir ayrımcılık gözetmeksizin her yaşta ve her kesimde kullanılabilen önemli araçtır.

Gregoryen takvimine göre 21. yüzyılda iletişim, reklam ve pazarlama daha çok sosyal ağlar üzerinden (youtube, instagram vb.) gibi gözüke de televizyon reklamlarının pazarlama ve satış oranında etkisi oldukça fazladır. Sosyal ağlar üzerinden çıkan reklamlar daha çok 14-35 yaş arası insanlara hitap ediyor. Fakat televizyon, izleyici ve ulaşım kitlesi olarak bakıldığında yaş ortalaması asıl ulaşılmayı amaçlanan kesim olan 12-75 yaş aralığında kendine yer buluyor. Bu konuda kendi tecrübelerimden örnek vermek gerekirse; Flash TV'de çalıştığım süre boyunca reyting bazlı bakılan sayısal değer tablosunda sıralama olarak düşük bir skor elde etmekteydik. Fakat yurdumuzun Anadolu kesiminde herhangi bir Türk kahvesi-ne gidildiğinde televizyonlarda açık olan kanalın Flash tv olduğunu görebilirdik.

Grafik tasarımı yapılırken kullanılan ve dayandırılan görselliğinin her yaştan insana hitap edebilmesi ve ayırım yapmaksızın her kesim insanda algı uyandırması gerekir. Buna bağlı olarak grafik tasarımının reklamlar üzerindeki teknik kısmı oldukça önemlidir. Görme ve işitme, beyine nöronlar ve sinapsisleri aracılığı ile iletim yaparak en önemli algısal mekanizmayı çalıştırır. Bu algısal önemi açıklayacak olursak; ışık ve ses grafik tasarımında olmazsa olmaz iki konudur. Görüntü kalitenizdeki ışıklar, gölgeler, yansımalar ve açılar ne kadar özenli olursa ortaya çıkacak olan işte o kadar başarı odaklı ve kaliteli olur.

Grafik tasarımının kullanılacağı alanda başarılı olması için görselliğinin üst düzeyde olması gerektiğinden bahsetmiştik. Tipografi, okuyup okuduğunu anlayabilen insan kesimi için büyük bir etkiye sahiptir. Reklam filmlerinde kullanılan metinlerin renkleri, karakterleri, ve kullanım biçimleri bundan kaynaklı büyük önem taşımaktadır. Tasarımda yapılacak olan bu kriterlerin düzenlemeleri ile tasarımın etkisi daha yüksek düzeylere çıkartılabilir.

Animasyon, hayatımızın her alanında yer almaktadır. En basit örneği ise sürekli elimizde olan telefonlarda kullanılan mobil oyunlardır. Oyun oynarken bir anda oyunun

kesilip araya reklam girmesi başlı başına bir animasyonel pazarlama tekniğidir. Yapılan animasyonlar ile programlar satın alınarak kesintisiz ve keyifli bir oyun ortamı oluşturmak amaçlanmıştır. 3D animasyonlar bundan birkaç yıl öncesine kadar büyük bir satış pazarlaması ile gündemimize düşmüş olsa da günümüzde çok fazla tercih edilmemektedir. İlk çıktığı zamanlarda Avatar ve Jurassic Park gibi filmler üzerimizde büyük bir yankı ve ilgi uyandırsa da daha sonrasında unutulup gitmiştir. Daha doğrusu arkası gelmemiştir.

İllustrator, grafik tasarımında olmazsa olmaz bir programdır. Özellikle de son yayınlanan versiyonlarında getirilen özellikler ile yaratıcılığın sınırları dahi ortadan kaldırılmış olup, hemen hemen her tasarım fikrine uygun ortam sağlayabilmektedir.

İyi bir grafik tasarımcısı olabilmek için öncelikli olarak görsel hafızanızın kuvvetli olması gerekir. Bahsettiğimiz tüm tekniklerin görsel olarak etkileşimi fazla olsa da bu görselleri oluşturabilmek için hammadde yoksa hiçbir programın ya da tekniğin bir önemi yoktur. Görsel hafızanızda global bir bakış açısıyla sanatsal kavramların harmanlanmış olması gerekmektedir.

Grafik tasarımında sanat, ilk sırada gelen kavramlardandır. Çaldığınız bir enstrüman, yazdığınız şiirler, çizdiğiniz resimler ve hatta okuduğunuz kitaplar bile sanata dair ufkunuzu genişletecek ve size yardımcı olacaktır. Yani sanat kavramını bilmeden sanatçı da olamazsınız. Sanatın herhangi bir dalı ile uğraşmak bile sizi gerek bakış açısı gerekse yansıtabilme açısı olarak yaşamsal değerlerle daha ön plana taşıyacaktır. Ve böylelikle yaptığınız işlerde de daha iyi olmanızı sağlayacaktır.

Sanattan bu kadar bahsetmişken, içerisinde bulunduğumuz toplum yapısının ortaya çıkardığımız grafiklerde etkisi ve önemi yüzdesel olarak en büyük payı almaktadır. Türk örf ve adetlerinde kapalı bir toplum yapısı belirlendiği görülmektedir. Aile yaşamları ve bireysel insan hayatlarının genel olarak iyi yönlerinin anlatılması ve yüzeyselleştirildiği gerçeği vardır. Diğer toplum ve kültüre sahip insanların benimsediği toplum yapısından genel hatlarıyla uzak düştüğü doğrudur. En azından dışa aktarım ve yansıtma olarak bu durum böyledir.

Bu toplumsal yapıların farklılaşmalarına bağlı olarak yapılan grafik tasarımı, reklamlar, afişler vb görsel aktarımlar da farklılık göstermektedir. Bu farklılığın amacı top-

lumların kendine özgü benimsediği yapıyı bozmamaktır. Örneklendirecek olursak; bizim toplumumuzda bir ekran ya da bir afişteki öpüşme sahnelerinin gösterilmesi pek hoş karşılanmamaktadır. Özellikle çocuklar böyle gösterimlerden uzak tutulmaktadır. Fakat başka toplum yapısına sahip kitlelere baktığımızda böyle bir durum söz konusu olmamakla birlikte normal karşılanmaktadır. Sonuca bakacak olursak, ülkemizde yapılan afişler, filmler ve reklamlar gibi tüm görsel işler kendi toplum yapımıza ve değerlerimize saygı çerçevesinde yapılmaktadır.

Bir dünya markası olan Arçelik, reklam tasarımına bakıldığında Türk örf ve adetlerini tam anlamıyla yansıtmaktadır. Çelik ve Çeliktaz arasında bir evlilik birliğinin kurulması, kadın ve erkek rolünün benimseniş şekli, Çelik'in Çeliktaz'a göre daha sade gösterilmesi gibi görsel unsurlar bulunmaktadır. Aynı şekilde Turkcell markasının bebeklerini incelediğinde yine Türk toplum kavramları göz önünde bulundurulmuş ve yansımaları bu çerçevede yapılmıştır. Abi, abla, küçük kardeş, yeğen kavramları vardır. Bebekler gerek karakter olarak gerekse görsel olarak farklılaştırılmıştır. Ve böylelikle hitap eden kesim genişletilmiş, izleyici kendinden parçalar bulmuştur.

Sanata bağlı görselleşmenin bir dalı da sürekli hayatımızda ve her an gözümüzün önünde olan halıdır. Halılar özellikle Türk toplumu için çok eski tarihlere dayanmaktadır. Üzerine işlenen motifler ve etnik desenlerde kompozisyonlar, yaşam tarzları ve hayat bakış açıları yansıtılmıştır.

Cumhuriyet tarihinin başlangıcından itibaren Türk toplumu tek bir çatı altına alınarak tüm örf ve adetler yine tek bir çatı altında toplanmıştır. Gerek toplum düzeni, gerekse saygı kavramı tek düzene sokulmuştur. Öncelerden süre gelen Türk sanatları, halılar, lahitler, minyatürler, hat sanatı gibi unsurlar benliğimizi yansıttığı için geliştirilerek günümüze kadar taşınmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında hükümetin davetiyle Türkiye'ye gelen ünlü eğitimcilerden Amerika'lı John Dewey'e okulların mevcut durumu incelenmiş ve hazırlanan ayrıntılı raporda yerli eğitimcilerin de gayretleri ile sonuçlandırılıp Eğitim Bakanı Mustafa Necati döneminde yürürlüğe konulmuştur ve 1932 yılında resim bölümü Türkiye'de resmi olarak açılmıştır. Bu bölümün açılmasıyla sanata ve görselliğe verilen önem ve öncelik artmıştır.

Cumhuriyet döneminde çağdaş grafik tasarımının ulaştığı düzeyden söz edebilmek için kısmen tarihî geçmişimize değindim. Çağdaş grafik tasarımcıları bu geçmiş tarihe

bakarak bilinçli yaklaşımlar ile sanatını Türk örf ve adetlerine uygun biçimde yapmayı amaçlıyor. Nitekim başarılı da oluyorlar.

15.2 Öneriler

Genel olarak son zamanlarda geçirdiğimiz korona virüs salgını yüzünden içinde bulunduğumuz hassas dönem, sanal ortamda yapılan işlerin değişen dünyamızda önemini daha da arttırmaktadır.

Sanallığa artan eğilim sayesinde grafik tasarımcılarına çok büyük işler düşmektedir. Sektörel olarak grafik tasarımının gelişimi her geçen gün artmakta ve bu bağlamda reklam ve görsellik kavramları kendilerine bahsedilen tarihlerden gelerek bu günlerde daha da önemli bir yer bulmuştur. Sektöre yeni giriş yapacak olan grafik tasarımcıların tez'imde bahsettiğim konular hakkında bilgisinin olması bana göre şarttır. Yaptığınız işin sektöründe iyi yerlere gelip adınızdan bahsettirmek istiyorsanız işin başlangıç noktalarına inip araştırmalısınız. Başka bir açıdan bakacak olursa içinde bulunduğumuz yüzyılda yaşayan insanların en büyük gayesi para kazanmaktır. Reklamcılık sektöründe nasıl paralardan bahsedildiğini az çok tahmin edebiliriz. Ortaya çıkartacağınız grafik tasarımı işleri insanlara hitap edip size para kazandırılmalı. Bu yüzden daha fazla araştırmalı ve daha çok çalışmalısınız.

16. KAYNAKLAR

- Arçelik A.Ş 60.yıl Yeniliğin Hikayesi. *İşini Aşkla Yapanlar Anlatıyor* (Sakızlı, N. Çalışlar, İ. Yayın Evi: Arçelik A.Ş 2016)
- "Animasyon Üretim Tekniklerinin Deneysel Analizi Üzerine Bir Araştırma" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Sanat Eseri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, TEZCAN (BALTA), G. 1990.
- P. Crist, et al. (Memo, 1953). re. Jones/Day Liability Summary (Corporate Activity Project). Not: Wisconsin Historical Society.
- Yazılar "Grafikerler Meslek Kuruluşu" 1990 s.11
- <https://www.grafikerler.org>(anonim, bt, TEMMUZ 2012)
- <https://tipografi365.wordpress.com>(anonim, bt, MAYIS 2018)
- <https://websitesimark.com/tasarim-programlari-ve-kullanim-amaclari>(Sözen, E. tasarım, HAZİRAN 2020)
- <https://isparta.ktb.gov.tr/TR-71002/adet-gelenek-ve-gorenekler.html>(Kültür Turizm Bakanlığı, 2020)
- Fortune. Good Taste in Advertising.(dergi, 1928)
- <https://arkeofili.com/turk-tarihinde-hali-sanati/>(Şen, P. Eylül 2019)
- <https://m.turkcell.com.tr/emocanlar>(2019)
- Türk Halı Sanatı'nın Tarihi Gelişmesi, *Arış Dergisi*, 3. Sayı(Aslanapa, O. 1997)
- *Türk Halı Sanatı*, Türkiye İş Bankası Yayınları(Yetkin, Ş. 1991)
- <https://tr.pinterest.com/pin/136093219976045729> (Yılmaz, T. Dahi Grafik Tasarımcıları)